

Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenten kokemus YEL-lakimuutoksesta ja sen vaikutuksista

Suvi Innanen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Liiketalouden koulutusohjelma

Opinnäytetyö

2024

Tiivistelmä

Tekijä Suvi Innanen
Tutkinto Tradenomi
Opinnäytetyön nimi Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenten kokemus YEL-lakimuutoksesta ja sen vaikutuksista
Sivu- ja liitesivumäärä 48 + 6
<p>Yrittäjän eläkelakiin (YEL) tuli muutoksia 1.1.2023 alkaen (1157/2022). Keskeisin muutos oli eläkevakuutusyhtiöiden velvollisuus tarkastaa jatkossa YEL-vakuutuksen kulmakivenä toimivan työtulon taso ajantasaiseksi säännöllisesti joka kolmas vuosi. Myös työtulon määrittelemistä eläkevakuutusyhtiöissä täsmennettiin. Lakimuutoksella pyritään parantamaan yrittäjien eläke- ja sosiaaliturvaa kitkemällä yleistynyttä alivakuuttamista.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa, millainen on Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenten kokemus YEL-lakimuutoksesta ja sen vaikutuksista tutkimushetkellä kesällä 2024. Tutkimukselle asetettujen alaongelmien avulla selvitettiin, millaiset vaikutukset lakimuutoksella on yhdistyksen jäseniin, kuinka toimivana he lakimuutoksen näkevät sekä miten he kehittäisivät YEL-järjestelmää jatkossa.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuuden ensimmäisessä luku käsittelee yrittäjän sosiaaliturvaa painottuen YEL-vakuutukseen. Toinen teorialuku käy läpi YEL-lakimuutoksen taustaa, sisältöä sekä arvioituja ja toteutuneita vaikutuksia. Työn tutkimusosa toteutettiin kvantitatiivista eli määrällistä menetelmää käyttäen. Aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäseniltä kesäkuussa 2024. Tutkimusjoukko rajattiin yrittäjiin, joilla YEL-työtulo oli tutkimushetkellä jo tarkastettu. Näitä vastaajia osallistui kyselyyn 77. Aineisto analysoitiin Webropol-ohjelmaa käyttäen.</p> <p>Tutkimustulokset osoittivat, että suurimmalla osalla vastaajista YEL-työtulo oli tarkastuksen seurauksena noussut, ja tästä aiheutunut vakuutusmaksujen kasvu oli suoraan pois heidän omista tuloistaan. Valtaosalla vastaajista halukkuus yrittäjänä toimimiseen oli lakimuutoksen myötä heikentynyt, toiminimi- ja kevytyrittäjillä enemmän kuin osakeyhtiöyrittäjillä. Lakimuutosesitykseen kirjatut vaikutusarviot yrittäjien eläke- ja sosiaaliturvan paranemisesta sekä työn hinnoittelun tasavertaistumisesta eivät herättäneet vastaajissa luottamusta.</p> <p>Tarve YEL-järjestelmän kehittämiseksi on tutkimustulosten valossa selkeä. Erityisesti vakuutuksen hinnan kohtuullistaminen, yrittäjän vapauden lisääminen vakuuttamisen suhteen, vakuutus-tason määrittämiseen käytettyjen perusteiden muuttaminen sekä YEL-maksujen rahastoinnin aloittaminen nousivat vastausten perusteella keskeisimmiksi kehityskohteiksi.</p>
Asiasanat YEL, YEL-lakimuutos, yrittäjän eläkevakuutus, yrittäjän sosiaaliturva

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus	1
1.2	Opinnäytetyön tausta	3
2	Yrittäjän sosiaaliturva	4
2.1	Suomen eläkevakuutusjärjestelmä	4
2.2	YEL-vakuutus	5
2.3	YEL-työtulo	6
2.4	YEL-maksu	7
2.5	YEL-maksun verovähennyskelpoisuus	8
2.6	Eläkkeen karttuminen	9
2.7	Esimerkkilaskelma yrittäjän sosiaaliturvasta	10
3	YEL-lakimuutos 1.1.2023	13
3.1	Lakimuutoksen tausta	13
3.2	Lakimuutoksen keskeinen sisältö	15
3.3	Lakimuutoksen arvioidut vaikutukset yrittäjiin	15
3.4	Lausunnot lakimuutosesityksestä	16
3.5	Lakimuutoksen toteutuneet vaikutukset työtuloihin	17
4	Tutkimuksen toteutus	19
4.1	Tutkimuksen kohde ja tavoite	19
4.2	Tutkimusmenetelmän valinta	19
4.3	Aineiston hankinta ja analysointi	20
5	Tutkimustulokset	22
5.1	Vastaajien taustatiedot	22
5.2	YEL-lakimuutoksen vaikutus mikro- ja yksinyrittäjiin	26
5.3	YEL-lakimuutoksen toimivuus	31
5.4	YEL-järjestelmän kehittämistarpeet	32
6	Pohdinta	37
6.1	Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset	37
6.2	Luotettavuuspohdinta	39
6.3	Oman oppimisen ja opinnäytetyöprosessin arviointi	41
	Lähteet	44
	Liitteet	49
	Liite 1. Kyselylomake	49
	Liite 2. Spearmanin järjestyskorrelaatio	53
	Liite 3. Mann-Whitney U-testi	54

1 Johdanto

Yrittäjien sosiaali- ja eläketurvan perusta Suomessa on lakisääteinen yrittäjän eläkevakuutus eli YEL, ja sitä säätelevään yrittäjän eläkelakiin tuli muutoksia 1.1.2023 alkaen. Eläketurvakeskuksen (15.5.2023) mukaan vuonna 2022 YEL-vakuutettuja oli runsaat 216 000, eli lakimuutos koskettaa suurta joukkoa yrittäjiä.

Suurin muutos on eläkevakuutusyhtiöiden velvollisuus tarkastaa jatkossa YEL-vakuutuksen kulmakivenä toimivan työtulon taso ajantasaiseksi säännöllisesti kolmen vuoden välein. Myös työtulon määrittämisestä eläkevakuutusyhtiöissä täsmennettiin. Aiemmin työtuloa oli tarkastettu vain yrittäjän itsensä aloitteesta, ja eläkeyhtiöt olivat pitkälti hyväksyneet yrittäjän oman ehdotuksen työtulon tasosta käyttämättä omaa harkintaa. (HE 102/2022 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta, 6, 11.) Lakimuutoksen tavoitteena on kitkeä yrittäjien itsensä alivakuuttamista eli työtulon määrittämistä liian alhaiseksi suhteessa todellisen työpanoksen arvoon, joka on ollut yleistä. Näin pyritään parantamaan yrittäjien eläke- ja sosiaaliturvaa. (Ilmarinen 2023; Taloushallintoliitto 6.1.2023.)

Lakimuutoksen seurauksena eläkevakuutusyhtiöt tarkastavat kaikkien YEL-vakuutettujen yrittäjien työtulon tapauskohtaisesti. Lakimuutoksella on siirtymäaika, jonka aikana tarkastukset etenevät porrastetusti: vuonna 2023 tarkastettiin alle 15 000 euron työtulot, vuonna 2024 tarkastetaan 15 000–25 000 euron työtulot ja vuonna 2025 yli 25 000 euron työtulot. Toinen tarkastus tapahtuu kolmen vuoden kuluttua ensimmäisestä tarkastuksesta. (Taloushallintoliitto 6.1.2023.) 54 prosentilla YEL-vakuutetuista työtulo oli alle 16 000 euroa vuonna 2022 (Eläketurvakeskus 15.5.2023).

Hallituksen lakimuutosesityksen julkaisu kesäkuussa 2022 käynnisti vilkkaan julkisen keskustelun ja esitys keräsi paljon kritiikkiä yrityskentältä ja osalta päättäjiä. Silloisen sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkisen (2.8.2022) mukaan julkisessa keskustelussa oli syntynyt virheellinen käsitys siitä, että lakimuutoksen voimaan astuttua työtulo tulisi määrittämään ainoastaan toimialakohtaisten mediaanipalkkojen mukaan, vaikka tosiasiallisesti työtuloa laskettaessa tulisi arvioimaan liuta muitakin tietoja tapauskohtaisesti. Kritiikin vuoksi lainsäädäntövaiheessa muutoksia kohtuullistettiin jaksottamalla työtulotarkastukset ja rajaamalla työtulon maksimikorotus 4000 euroon, jolloin kuukausittainen YEL-maksu nousee korkeintaan 85 eurolla. (Työeläkevakuuttajat TELA ry 10.1.2024.)

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, miten Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenet tällä hetkellä kokevat YEL-lakimuutukseen ja sen tuomat muutokset. Tarkoituksena on kartoittaa, millaisia

vaikutuksia YEL-uudistuksella on vastaajien arkeen, ja mitä he uudistuksen toimivuudesta tutkimushetkellä ajattelevat, kun kohu aiheen ympäriltä on laantunut ja muutoksen vaikutukset konkreetisoituneet. Lisäksi tutkimuksella selvitetään, miten yrittäjät itse YEL-järjestelmää kehittäisivät.

Tutkimus on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, jonka aineisto kerätään kyselylomakkeen avulla YEL-vakuutetuilta Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäseniltä. Suomalaisista yrityksistä 95 prosenttia oli mikroyrityksiä vuonna 2022 (Björk, Kotavaara, Saarela, Simunaniemi & Muhos 3.5.2024), joten tutkimuskohteeksi haluttiin ottaa juuri mikroyrittäjät. Mikroyritykseksi luokitellaan yritys, jossa on alle 10 työntekijää ja vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa (Tilastokeskus s.a.). Tutkimushetkellä kesällä 2024 YEL-lakimuutoksen johdosta on tarkastettu korkeintaan 25 000 euron työtulot, ja tutkimus rajattiin tarkastelemaan näitä yhdistykseen kuuluvia yrittäjiä, joilla työtulo on jo tarkastettu.

Työn päätutkimuskysymys on:

Millainen on Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenten kokemus YEL-lakimuutoksesta ja sen vaikutuksista?

Päätutkimuskysymystä täsmentävät seuraavat alatutkimuskysymykset:

1. Millaiset vaikutukset YEL-lakimuutoksella on Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäseniin?
2. Kuinka toimivana Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenet YEL-lakimuutoksen näkevät?
3. Miten Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenet kehittäisivät YEL-järjestelmää jatkossa?

Alla oleva tutkimuksen peittomatriisi (taulukko 1) selventää opinnäytetyön teorian ja tutkimuksen välistä yhteyttä. Taulukkoon on koottu edellä mainitut alatutkimuskysymykset, niihin liittyvät tietoperustan luvut, kyselylomakkeen kysymykset sekä tutkimustulosten luvut.

Taulukko 1. Peittomatriisi

Tutkimuksen alaongelma	Tietoperusta	Kyselylomakkeen kysymys	Tulokset
Millaiset vaikutukset YEL-lakimuutoksella on Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäseniin?	3.3, 3.5	9–15	5.2
Kuinka toimivana Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenet YEL-lakimuutoksen näkevät?	3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5	16	5.3
Miten Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenet kehittäisivät YEL-järjestelmää jatkossa?	2, 3	17–18	5.4

1.2 Opinnäytetyön tausta

Opinnäytetyön aihe valikoitui sekä omasta kiinnostuksestani eläkesäästämistä kohtaan että lähipiiriini kuuluvien yksinyrittäjien kanssa käymieni YEL-uudistukseen liittyvien keskustelujen perusteella. Myös lakimuutoksen saama huomio mediassa lisäsi kiinnostusta perehtyä aiheeseen lisää opinnäytetyön kautta. Otin yhteyttä Mikro- ja yksinyrittäjät ry:hyn, ja myös siellä aihetta pidettiin tärkeänä tutkimuskohteena. Aihe on erittäin ajankohtainen, sillä lakiuudistuksen siirtymäaika on käynnissä ja sen vaikutukset ovat tutkimushetkellä realisoituneet isolle osalle yrittäjistä. Ajankohtaisuutensa aihe säilyttää myös jatkossa, sillä se on osa isompaa työeläkejärjestelmän uudistamisen kokonaisuutta, joka tulee seuraavat vuodet olemaan muun muassa ikääntyvän väestörakenteen vuoksi kestävyydeltään merkittävä kehityskohde. Aihe sisältääkin myös vahvan vastuullisuusnäkökulman, sillä yrittäjien sosiaaliturva on tärkeä osa yhteiskuntavastuuta.

YEL-vakuuttamisesta löytyy aiempia tutkimuksia, esimerkiksi Suomen Yrittäjät on tehnyt lähivuosina useita Yrittäjägallupeja, joissa on selvitetty pienten ja keskisuurten yritysten edustajien eläkevakuuttamisen tasoa sekä asenteita ja mielipiteitä YEL-vakuuttamiseen liittyen. Vuoden 2023 YEL-lakimuutos on opinnäytetyöprosessin alkamishetkellä vielä suhteellisen tuore muutos, joten siihen liittyvää tutkimustietoa löytyy toistaiseksi vähän. Tilastotietoa työtulojen muutoksesta on jo olemassa, mutta yrittäjien tämänhetkistä suhtautumista lakimuutokseen ja muutoksen vaikutuksia koskevia tutkimuksia ei työn aloittamishetkellä löytynyt. Valmis työ tullaan julkaisemaan Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n nettisivuilla, jolloin yrittäjät ja yrittäjyyttä harkitsevat voivat hyödyntää työn teoriaosaa YEL-tietoutensa kehittämiseen. Työn tutkimusosa taas tarjoaa sekä yrittäjille että yhdistykselle itselleen arvokasta tietoa yhdistyksen jäsenten kokemuksesta lakimuutokseen liittyen.

2 Yrittäjän sosiaaliturva

Tämän teorialuvun tarkoituksena on perehdyttää lukija yrittäjän sosiaaliturvaan. Luku alkaa lyhyellä läpikäynnillä siitä, mitä yrittäjän sosiaaliturva pitää sisällään ja kuka siitä on vastuussa. Ensimmäisessä alaluvussa luodaan yleiskatsaus Suomen eläkejärjestelmään, jotta lukija saa kokonaiskäsityksen aiheesta ja ymmärtää paremmin työn myöhemmissä luvuissa esiintyvät viittaukset työntekijän eläkelakiin yrittäjän eläkelain ohella. Tämän jälkeen muissa alaluvuissa perehdytään tarkemmin YEL-vakuuttamiseen ja sen tarjoamaan sosiaali- ja eläketurvaan.

Yrittäjän lakisääteinen eläkevakuutus on YEL eli yrittäjän eläkevakuutus. Nimestään huolimatta YEL-vakuutus tuo eläketurvan ohella yrittäjälle myös sosiaaliturvan työttömyyden, sairauden ja vanhemmuuden varalle. Sen sijaan tapaturman tai ammattitaudin varalta yrittäjällä ei ole lakisääteistä vakuuttamisvelvollisuutta, mutta yrittäjä voi halutessaan ottaa nämä kattavan yrittäjän tapaturmavakuutuksen. Palkansaajista poiketen yrittäjillä ei ole myöskään sopimus pohjaista ryhmähenkivakuutusta, joten yrittäjän on halutessaan itse järjestettävä itselleen vastaava turva. Vakuutusturvaa on mahdollista täydentää myös vapaaehtoisella eläkevakuutuksella, mutta on huomiotava, että muuhun yrittäjän sosiaaliturvaan, kuten Kelan myöntämiin etuuksiin, vaikuttaa ainoastaan YEL-vakuutuksen perustaksi määritetty työtulo. (Holopainen 2024, 190, 203–204.)

Työterveyshuollon järjestäminen on yrittäjälle vapaaehtoista, joskin suotavaa. Palvelut voi hankkia niin julkiselta kuin yksityiseltäkin puolelta. Kela osallistuu työterveyshuollon kustannuksiin, jos yrittäjä on YEL-vakuutettu sekä tehnyt kirjallisen työterveyshuoltosopimuksen palveluntarjoajan kanssa. Yrittäjän on mahdollista ottaa myös yrittäjän sairauskuluvakuutus, jonka turvin voi mennä yksityiselle lääkäriasemalle ja näin nopeuttaa hoitoon pääsyä. Sairauskuluvakuutuksen ottamisen edellytyksenä on terveysselvityksen tekeminen sekä se, että on ottanut myös yrittäjän tapaturmavakuutuksen. (Holopainen 2024, 201–202, 205.)

2.1 Suomen eläkevakuutusjärjestelmä

Työeläkkeen tarkoituksena on turvata tulojen kohtuullinen säilyminen työuran päättyessä. Työeläkettä kertyy Suomessa lähes kaikesta ansiotyöstä palkan tai yrittäjän työtulon perusteella. Palkansaajat on toimialasta riippuen vakuutettu työntekijän eläkelain (TyEL), julkisten alojen eläkelain (JuEL) tai merimieseläkelain (MEL) mukaan. Yrittäjät puolestaan vakuutetaan yrittäjän eläkelain (YEL) mukaan ja maatalousyrittäjät oman eläkelakinsa (MYEL) mukaan. Eläkelakeja on siis useita, mutta pääosin eläkkeet määräytyvät niissä kaikissa samalla tavalla. Kansaneläke ja takuueläke takaavat jokaiselle vähimmäiseläkkeen, mikäli työeläke jää syystä tai toisesta vähäiseksi tai olemattomaksi. (Ritola & Väänänen 2023, 13, 100–101.)

Työntekijän eläkevakuuttamisesta on vastuussa työnantaja (Tenhunen & Vaittinen 2016, 131). Työeläkemaksun tason neuvottelevat työmarkkinakeskusjärjestöt vuosittain eläkelaitosten ehdoituksen pohjalta. Eläkeyhtiölle maksettavasta kunkin työntekijän palkkaan perustuvasta työeläkemaksusta työnantajan osuus on noin kaksi kolmasosaa. Työntekijä itse maksaa työeläkemaksusta siis noin yhden kolmanneksen, vuonna 2023 eläkemaksua pidätettiin palkasta 7,15 prosenttia. (Ritola & Väänänen 2023, 85.) Yrittäjät ja maatalousyrittäjät puolestaan ovat itse vastuussa eläkevakuuttamisestaan (Tenhunen & Vaittinen 2016, 131), ja tähän paneudutaan erikseen seuraavissa alaluvuissa.

Eläkkeiden rahoittamistapoja on karkeasti luokiteltuna kaksi: jakojärjestelmä sekä rahastoiva järjestelmä. Jakojärjestelmä tarkoittaa sitä, että työeläkkeet rahoitetaan suoraan työssäkäyvien maksamista eläkemaksuista. Jos nämä eivät riitä kattamaan kaikkia eläkemenoja, maksaa valtio verovaroilla erotuksen. Rahastoivassa järjestelmässä puolestaan työssäkäyville perityt eläkemaksut sijoitetaan eri sijoituskohteisiin, ja aikanaan tästä sijoitusvarallisuudesta maksetaan eläkkeet. Työntekijöiden ja yrittäjien työeläkkeiden rahoitustapa poikkeaa toisistaan. Siinä missä palkansaajien eläkkeiden maksamiseen hyödynnetään jakojärjestelmän ja rahastoinnin yhdistelmää, perustuu yrittäjäeläkkeiden maksu pelkälle jakojärjestelmälle. (Ritola & Väänänen 2023, 79, 83.)

2.2 YEL-vakuutus

Yrittäjät ovat velvollisia järjestämään itse oman eläkevakuutuksensa. Yrittäjän eläkelain mukainen työeläkevakuutus on yrittäjälle pakollinen, mikäli hän täyttää lain piiriin kuulumisen edellytykset. Eläkevakuutus on otettava puolen vuoden sisällä yritystoiminnan aloittamisesta. (Eläketurvakeskus s.a.) Yrittäjäksi ja YEL-velvolliseksi katsotaan Eläketurvakeskuksen (s.a.) ja Holopaisen (2024, 190–191) mukaan henkilö, joka täyttää seuraavat edellytykset:

- Henkilö asuu ja harjoittaa yritystoimintaa Suomessa.
- Henkilö työskentelee yrityksessään (omistaminen ei itsessään velvoita vakuuttamista).
- Työskentely ei tapahdu työ- tai virkasuhteessa.
- Henkilö on 18–70-vuotias.
- Yritystoiminta on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään neljä kuukautta.
- Arvioitu vuosityötulo on vähintään 9010,28 euroa (vuonna 2024).

Lisäksi yrittäjän eläkelain mukaan on vakuutettava avoimen yhtiön yhtiömies sekä kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies. Vakuuttaa täytyy myös osakeyhtiön osakas, joka työskentelee yrityksessä johtavassa asemassa ja omistaa yksin yli 30 prosenttia tai perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia yhtiöstä tai äänivallasta. (Eläketurvakeskus s.a. a; Holopainen 2024, 190–191.) Myös sivutoiminen yrittäjä ja kausiluonteisesti yrittäjänä toimiva tarvitsevat YEL-vakuutuksen, mikäli

edellä luetellut ehdot täyttyvät heidän kohdallaan. Yrityksessä työskentelevän yrittäjän perheenjäsenen vakuuttaminen riippuu hänen työnsä luonteesta ja ehdoista sekä yritysmuodosta. (Työeläke.fi 29.2.2024.)

Yrittäjän vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja nousee asteittain syntymävuoden perusteella: vuonna 1957 ja tätä aiemmin syntyneillä yläikäraja on 68 vuotta. Vuosina 1958-1961 syntyneillä yläikäraja on 69 vuotta ja vuonna 1962 ja tätä myöhemmin syntyneillä 70 vuotta. (Työeläkevakuuttajat Tela ry 3.1.2024.)

Vanhuuseläkkeen lisäksi YEL-vakuutuksella on vaikutusta myös työkyvyttömyyseläkkeen, osittaisen vanhuuseläkkeen sekä kuolemantapausta koskevan perhe-eläkkeen määrään. Lisäksi huomionarvoista on, että eläkekertymän ohella YEL-vakuutuksen perusteena toimiva työtulo määrittelee myös yrittäjän muun sosiaaliturvan. Työtulo määrittää sairauspäivärahan, vanhempainpäivärahan, työttömyyskorvauksen sekä vapaaehtoisesta tapaturmavakuutuksesta maksettavien korvausten määrän. (Roth 2018, 123–124.)

YEL-vakuutuksensa yrittäjä voi ottaa joko eläkevakuutusyhtiöstä tai mahdollisesta alallaan toimivasta eläkekassasta. Eläkevakuutusta tarjoavia yhtiöitä toimii Suomessa neljä: Elo, Ilmarinen, Varma sekä Veritas. Eläketurvakeskus valvoo, että vakuuttamisen edellytykset täyttävät yrittäjät ottavat eläkevakuutuksen. Mikäli näin ei tapahdu, Eläketurvakeskus antaa yrittäjälle vakuuttamiskehotuksen ja viime kädessä perustaa vakuutussuhteen ns. pakkovakuutus päätöksellä yrittäjän puolesta ja kustannuksella. Yrittäjän eläke kertyy vain maksettujen YEL-maksujen perusteella, joten maksujen laiminlyönti johtaa YEL-eläkkeen pienenemiseen. (Eläketurvakeskus s.a. a.)

2.3 YEL-työtulo

Työtulo on YEL-vakuutuksen perusta, jonka mukaan määräytyy vakuutusmaksun suuruus, sosiaaliturvan taso sekä kertyvän eläkkeen määrä. Työtulon tulee vastata yrittäjän työpanoksen rahallista arvoa yrityksessä, toisin sanoen palkkaa, joka täytyisi maksaa samaa työtä tekemään palkatulle, vastaavan ammattitaidon omaavalle ulkopuoliselle. Vuonna 2024 YEL-työtulo voi alhaisimmillaan olla 9010,28 euroa vuodessa. Tätä pienemmällä työtulolla YEL-vakuutusta ei ole pakko ottaa, mutta tällöin ei saa eläke- tai sosiaaliturvaakaan. Minimityötulo 9010,28 euroa (vuonna 2024) on tarkoitettu osa-aikaisen yrittäjän työtuloksi. (Holopainen 2024, 192.) Eläkevakuutusyhtiöt korottavat aina vuoden alussa kaikkia työtuloja palkkakertoimella, jotta työtulot pysyisivät yleisen palkkakehityksen mukana. Työtulon enimmäismäärä on 204 625 euroa vuoden 2024 tasossa. (Työeläke.fi 29.12.2023.)

Työttömyysturvan osalta työtulon alaraja vuonna 2024 on 14 803 €. Tämä tarkoittaa sitä, että työtulon ollessa vähintään tämän verran, voi yrittäjä liittyä yrittäjien työttömyyskassaan ja työttömäksi jäädessään saada näin oikeuden ansiosidonnaiseen päivärahaan tai vaihtoehtoisesti hakea Kelasta peruspäivärahaa. (Veritas 15.12.2023.) Oikeus ansiosidonnaiseen päivärahaan syntyy työsäoloehdon täytyessä. Se täyttyy, kun on sekä toiminut yrittäjänä, kuulunut yrittäjien työttömyyskassaan että maksanut vähintään työttömyysturvan alarajan suuruista YEL-vakuutusta vähintään 15 kuukauden ajan. (Yrittäjäkassa s.a.) Työtulon jäädessä alle työttömyysturvan alarajan, voi yrittäjä työttömyyden sattuessa hakea Kelasta ainoastaan tarveharkintaista työmarkkinatukea. (Veritas 15.12.2023.)

Yrittäjän hakiessa itselleen YEL-vakuutusta arvioi eläkevakuutusyhtiö työtuloa kokonaisuutena, johon vaikuttavat niin kyseisen alan mediaanipalkka, yrittäjän ammattitaito, toiminnan laajuus kuin työpanoksen arvo ja määrä. Kaikki eläkeyhtiöt hyödyntävät työtulon arvioinnissa työeläkealan yhteistä YEL-työtulolaskuria. Laskuri antaa yrittäjän liikevaihdon ja toimialan perusteella suosituksen työtulosta sekä siitä 30 prosenttia ylös- ja alaspäin menevän liikkumavaran, jonka sisälle työtulon tulisi yleensä asettua. Jos yrittäjä kokee, etteivät työtulosuositus ja liikkumavara vastaa hänen työpanoksensa todellista arvoa, hän voi toimittaa eläkeyhtiölle lisätietoa yrittäjätoiminnastaan. Työtulosuosituksesta voidaan poiketa esimerkiksi jos yrittäjyys on sivutoimista tai yrityksen muiden työntekijöiden määrä lisää tai vähentää yrittäjän työpanosta. (Työeläke.fi 29.12.2023.) YEL-vakuutuksen alkamisajankohdalla ei ole merkitystä työtulon määrittämisen kannalta, sillä työtulo määritetään aina vuositasolla (Holopainen 2024, 192).

Yrittäjien alivakuuttaminen eli työtulon määrittäminen todellisen työpanoksen arvoa alemmaksi on ollut hyvin yleistä, minkä vuoksi työtulon määrittelyä tarkennettiin vuoden 2023 alusta (Ritola & Väänänen 2023, 88). Vuoden 2023 YEL-lakimuutosta käsitellään luvussa 3.

2.4 YEL-maksu

Yrittäjät maksavat palkansaajista poiketen työeläkemaksunsa kokonaisuudessaan itse. YEL-maksu määräytyy keskimääräisen TyEL-maksun (työntekijän eläkevakuutus) perusteella ja Sosi- ja terveystieteiden ministeriö vahvistaa YEL-maksuprosentit vuosittain. Vuonna 2024 maksuprosentti on alle 53-vuotiaille sekä 63 vuotta täyttäneille yrittäjille 24,1 prosenttia YEL-työtulosta. 53–62-vuotiaille maksuprosentti puolestaan on 25,6 prosenttia. Aloittava, ensimmäistä kertaa YEL-vakuutuksen ottava yrittäjä saa iästään riippumatta 22 prosentin alennuksen YEL-maksuunsa yritystoiminnan ensimmäisen 48 kuukauden eli neljän vuoden ajan. (Työeläkevakuuttajat Tela ry 3.1.2024.)

YEL-vakuutusmaksun voi maksaa 1, 2, 3, 4, 6 tai 12 erässä vuodessa. Puolet maksuista täytyy kuitenkin erääntyä ennen elokuuta. Maksun eräpäivä on aina kuukauden 20. päivä tai sitä seuraava pankkien aukiolopäivä. Maksuerien määrä ja eräkuukaudet vaikuttavat YEL-maksuun, sillä alkuvuodesta maksetulle vakuutusmaksulle lasketaan korkohyvitystä ja loppuvuodesta maksetulle maksulle puolestaan korkoveloitusta. Edullisimmaksi tulee siis maksaa YEL-maksu yhdessä erässä tammikuussa. (Varma s.a. a.)

YEL-työtuloon ja sitä kautta YEL-vakuutusmaksuun on mahdollista saada tiettyjen edellytysten täytyessä joustoa yrityksen taloudellisen tilanteen mukaan. Jousto koskee yhtä kalenterivuotta kerrallaan, eikä työtulo muutu pysyvästi jouston seurauksena. Jousto tapahtuu joko kasvattamalla YEL-maksua tai pienentämällä sitä. Maksua pystyy kasvattamaan vaikka joka vuosi, pienentäminen sen sijaan on mahdollista enintään kolme kertaa seitsemän peräkkäisen vuoden aikana. Maksua voi kasvattaa 10–100 prosenttia, jolloin eläkettä kertyy kyseiseltä vuodelta enemmän. Maksua on mahdollista pienentää 10–20 prosenttia, joka pienentää myös eläkekertymää kyseisen vuoden osalta. Muuhun sosiaaliturvaan, kuten Kelan maksamiin etuuksiin, YEL-maksujousto ei vaikuta. (Holopainen 2024, 193; Ilmarinen s.a.) Holopaisen (2024, 193) mukaan YEL-maksujoustoa ei ole mahdollista saada, mikäli

- YEL-vakuutus ei ole koko kalenterivuotta voimassa samassa eläkevakuutusyhtiössä
- yrittäjä saa aloittavan yrittäjän alennusta
- yrittäjä saa työeläkettä Suomesta
- yrittäjä on ennen joustovuotta täyttänyt 62 vuotta
- yrittäjä on jo saman kalenterivuoden aikana saanut maksujoustoa
- yrittäjällä on erääntyneitä YEL-maksuja.

2.5 YEL-maksun verovähennyskelpoisuus

YEL-maksut ovat vähennyskelpoisia verotuksessa. Vähennyksen voi tehdä kolmella eri tavalla: elinkeinotoiminnan veroilmoituksessa, henkilökohtaisessa veroilmoituksessa tai puolison veroilmoituksessa. Näistä on kuitenkin valittava vain yksi. YEL-maksujen vähentäminen elinkeinotoiminnan kuluina pienentää yrityksen verotettavaa tulosta. Jos YEL-maksut vähentää henkilökohtaisessa verotuksessa, on vähennyksestä saatava hyöty käytännössä ansiotuloveroprosentin suuruinen. (Verohallinto 31.7.2023.) Ilmarisen (24.4.2022) mukaan tämän vuoksi YEL-maksujen vähentäminen puolison verotuksessa on järkevää, mikäli puolison ansiotulot ovat suuremmat.

Yhtiömuodossa yritystoimintaa harjoittavan yrittäjän tulee muistaa, että jos eläkevakuutusmaksut haluaa vähentää yrityksen kuluina, on yrityksen myös maksettava kyseiset maksut. Samalla tavalla YEL-maksujen vähentäminen yrityksen verotuksessa onnistuu vain, jos maksut on maksanut yritys

eikä yrittäjä yksityishenkilönä. Yleensä yrittäjän, jonka ansiotulot ja ansiotuloveroprosentti ovat pienet, mutta yritys tekee voittoa, kannattaa hoitaa YEL-maksut ja niiden vähentäminen yrityksen nimissä. Jos taas yritys tekee tappiota, ainoa keino saada välitön verohyöty YEL-maksujen vähentämisestä on maksaa ne itse ja vähentää ne omista tai puolison ansiotuloista. (Ilmarinen 24.4.2022.)

Elinkeinotoiminnan tulosta saa vähentää ainoastaan pakolliset eläkevakuutusmaksut, ansiotuloista sen sijaan voi vähentää myös vapaaehtoiset maksut. Yrittäjän tulee itse huolehtia YEL-maksujen vähentämisestä verotuksessa, sillä maksutiedot eivät siirry eläkevakuutusyhtiöiltä Verohallinnolle. Jos YEL-maksun on unohtanut vähentää verotuksessa, voi oikaisuvaatimuksella vaatia vähennyksen tekemistä takautuvasti. Muutoksenhaku-aikaa on kolme vuotta kyseisen verovuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta. (Ilmarinen 24.4.2022.)

2.6 Eläkkeen karttuminen

YEL-vakuutetulla yrittäjällä työeläkettä karttuu työtulon perusteella 18 ikävuodesta vakuuttamisvelvollisuuden yläkäräjaan asti. Vuodessa eläkettä karttuu 1,5 prosenttia vuosittaisesta työtulosta. Eläkkeen karttumiseen vaikuttavat työuran aikana kulloinkin voimassa olleet laskentasäännöt. Vuonna 2017 voimaan astuneen eläkeuudistuksen siirtymäajalla vuoden 2025 loppuun saakka 53–62-vuotiailla eläkettä karttuu korotetusti 1,7 prosenttia vuodessa. (Ritola & Väänänen 2023, 27–28.) Eläkkeen karttumista koskevat säännökset ovat yrittäjillä samanlaiset kuin työntekijöillä, eli saman suuruisella eläkevakuutusmaksulla yrittäjä saa saman suuruista eläketurvaa kuin palkansaaja (HE 102/2022 vp, 11). Yrittäjäeläkettä voi karttua myös samanaikaisesti työsuhteessa tai maatalousyrittäjänä tehdyn työn rinnalla (Työeläkevakuuttajat Tela ry 11.1.2024).

Työeläkkeen alkaessa kertynyt eläke kerrotaan elinaikakertoimella, mikä vaikuttaa eläkkeen määrään pysyvästi. Tarkoituksena on rajoittaa eläkemenojen kasvua elinajan pidetessä sekä kannustaa pidentämään työuria. Elinajanodotteen kasvaessa elinaikakerroin pienentää maksettavaa kuusieläkettä. (Ritola & Väänänen 2023, 29.)

Eläkkeiden vuosittaisella indeksoinnilla puolestaan pyritään säilyttämään karttuneen eläkkeen arvo sekä jo maksettavan eläkkeen ostovoima. Eläkeindeksejä on kolme: palkkakerroin, työeläkeindeksi sekä kansaneläkeindeksi. Palkkakertoimella työuran aikaiset ansiot saadaan korotettua nykyään uuden alkavan eläkkeen määrää laskettaessa. Jo maksussa olevia työeläkkeitä tarkistetaan työeläkeindeksillä, kansan- ja takuueläkkeitä puolestaan kansaneläkeindeksillä. Eläkeindeksit lasketaan vuosittain toteutuneen palkka- ja hintatason muutoksen perusteella. (Ritola & Väänänen 2023, 30–31.) Arvion omasta eläkkeestään voi laskea Työeläke.fi-sivustolta löytyvällä eläkelaskurilla.

Kuvassa 1 on havainnollistettu yksinkertaistetulla esimerkillä eläkkeen karttumista vuonna 2005 syntyneellä päätoimisella yrittäjällä, jolla ei ole aiempaa eläkekertymää. Esimerkissä karttumisprosentti on 1,5 ja vuosityötuloksi on määritetty 21 885 euroa, joka oli Holopaisen (2024, 194) mukaan vuonna 2022 keskimääräinen YEL-työtulo. Tällöin kuukausieläke kasvaa 27,36 euroa vuodessa. Vuonna 2005 syntyneen alin eläkeikä on tällä hetkellä 69 vuotta (Työeläke.fi 27.3.2024), joten esimerkiyrittäjälle työvuosia kertyisi 50. Jos yrittäjä tekee 50 vuoden työuran ja vuosityötulo pysyy koko tämän ajan samana, karttuu hänelle 1368 euron suuruinen kuukausibruttoeläke. Tämä kerrotaan eläkkeen alkaessa elinaikakertoimella, joka Työeläkelakipalvelun (1.12.2023) ennusteen mukaan vuonna 2005 syntyneelle on 0,877. Näin kuukausieläkkeen määräksi ennen veroja jää 1199,73 euroa. Esimerkissä ei ole huomioitu indeksikorotuksia. Mikäli indeksitarkastettu työeläke ennen veroja kuitenkin olisi tämän verran, täydentäisi kansaneläke sitä yksinasuvalla noin 209 euroa ja puolison kanssa asuvalla noin 125 euroa (Työeläke.fi 13.3.2024).

Työeläkkeen vuosittainen karttuminen 21 885 euron työtulolla:

$$21\,885,00\ \text{€} \times 1,5\ \% : 12\ \text{kk} = 27,36\ \text{€/kk}$$

50 vuoden työuralla kuukausieläkettä karttuu tällöin:

$$50 \times 27,36\ \text{€} = 1368,00\ \text{€}$$

Elinaikakertoimen vaikutus kuukausieläkkeeseen:

$$1368,00\ \text{€} \times 0,877 = 1199,73\ \text{€}$$

Kuva 1. Esimerkki yrittäjän eläkkeen kartumisesta

Jos eläkkeelle jäämistä lykkää yli alimman vanhuuseläkeiän, eläkkeeseen saa 0,4 prosentin korotuksen jokaiselta kuukaudelta. Näin esimerkiksi vuoden lykkäys tuo karttuneeseen eläkkeeseen 4,8 prosentin korotuksen. (Ritola & Väänänen 2023, 33.) Kuvan 1 esimerkin tapauksessa tämä tarkoittaisi eläkkeen korottumista 1199,73 eurosta 1257,32 euroon.

2.7 Esimerkkilaskelma yrittäjän sosiaaliturvasta

Alla olevassa taulukossa 2 on esimerkkilaskelma siitä, minkä suuruinen kuukausittainen YEL-vaikutusmaksu on eri vuosittaisilla työtuloilla alle 53-vuotiailla yrittäjillä, ja minkä suuruiseen sosiaaliturvaan se arviolta oikeuttaa. Taulukossa on oma sarakkeensa myös aloittavan yrittäjän alennetulle YEL-maksulle. Laskelmassa on käytetty esimerkkinä vuonna 2005 syntynyttä yrittäjää, jolla ei

ole aiempaa eläkekertymää. Yrittäjän syntymäaika vaikuttaa laskelmassa vain eläkekertymään, ei muuhun sosiaaliturvaan.

Kaikki taulukon tiedot on kerätty työeläkeyhtiö Varman YEL-laskurilla. Työttömyysturvan osalta laskuri olettaa, että yrittäjällä ei ole huollettavia lapsia (Varma s.a. b). Lisäksi ansiopäivärahan saaminen edellyttää, että yrittäjä kuuluu yrittäjien työttömyyskassaan ja työssäoloehto täyttyy, kuten aiemmassa alaluvussa 2.1 kerrottiin. Eläkearvion osalta laskuri ei Varman (s.a. b) mukaan huomioi palkkakerrointa tai työeläkeindeksiä ja ostovoimaltaan eläke on tämän hetkisessä arvossa, elinikäkertoimen arvioitu vaikutus sen sijaan on huomioitu.

Taulukko havainnollistaa hyvin työtulon alarajalle tai sen lähelle vakuuttamisen ongelmallisuuden yrittäjän sosiaaliturvan kannalta. Hyvin matalan eläkekertymän lisäksi yrittäjä ei ole alle 14 803 euron työtulolla työttömyyden sattuessa oikeutettu ansiopäivärahaan eikä Kelan peruspäivärahaan. Taulukosta huomataan myös, että 35 000 euron työtuloon asti sairaus- ja vanhempainpäiväraha ovat saman suuruiset, mutta tätä suuremmilla työtuloilla vanhempainpäiväraha on suurempi kuin sairauspäiväraha. Keskimääräinen kokonaiseläke vuonna 2022 oli noin 1800 euroa kuukaudessa (Ritola & Väänänen 2023, 122), ja taulukosta voidaan todeta, että tähän päästäkseen esimerkkyrittäjällä vuosityötulon olisi läpi työuran oltava hieman yli 30 000 euroa.

Taulukko 2. Kuukausittaisen YEL-maksun määrä (alle 53-vuotiailla) ja arvio esimerkkihenkilön sosiaaliturvan tasosta eri työtuloilla (Varma s.a. b.)

Vuosityötulo	YEL-maksu /kk	Aloittavan yrittäjän YEL-maksu /kk	Arvio sairaus- ja vanhempainpäivärahasta /kk	Arvio peruspäivärahasta /kk	Arvio ansiopäivärahasta /kk	Arvio eläkkeestä /kk (alin eläkeikä)
9010,28 € (alaraja vuonna 2024)	181 €	141 €	800 €	-	-	493 €
14 803 € (työttömyysturvan alaraja vuonna 2024)	297 €	232 €	864 €	800 €	995 €	825 €
20 000 €	402 €	313 €	1167 €	800 €	1190 €	1115 €
25 000 €	502 €	392 €	1458 €	800 €	1378 €	1393 €

Vuosityö- tulo	YEL- maksu /kk	Aloittavan yrittäjän YEL- maksu /kk	Arvio sai- raus- ja vanhem- painpäivä- rahasta /kk	Arvio pe- ruspäivä- rahasta /kk	Arvio an- siopäivä- rahasta /kk	Arvio eläk- keestä /kk (alin eläke- ikä)
30 000 €	603 €	470 €	1750 €	800 €	1565 €	1672 €
35 000 €	703 €	549 €	2042 €	800 €	1753 €	1950 €
40 000 €	804 €	627 €	2157 € ja 2333 €	800 €	1940 €	2229 €
45 000 €	904 €	705 €	2240 € ja 2594 €	800 €	2074 €	2508 €

3 YEL-lakimuutos 1.1.2023

Tässä teorialuvussa tutustutaan tarkemmin 1.1.2023 voimaan astuneeseen yrittäjän eläkelain muutokseen. Luvussa käydään läpi lakimuutoksen taustat, keskeinen sisältö sekä arvioituja vaikutuksia. Tämän lisäksi luodaan katsaus myös lain valmisteluvaiheessa annettuihin asiantuntijalauseuntoihin, ja lopuksi tarkastellaan lain voimaantulon jälkeen toteutuneita muutoksia työtuloissa.

3.1 Lakimuutoksen tausta

Yrittäjien eläketurva on kuulunut työeläkejärjestelmään vuodesta 1970 lähtien, jolloin yrittäjien eläkelaki sekä maatalousyrittäjien eläkelaki astuivat voimaan. Yrittäjien eläketurva säädettiin tällöin yhdenmukaiseksi työntekijöiden eläkevakuuttamisen kanssa ja näin on jatkunut sittemmin työntekijöiden eläketurvaa kehitettäessä. Perusteiltaan yrittäjän eläkelaki on reilun 50 vuotisen historiansa ajan säilynyt alkuperäisenä. (HE 102/2022 vp, 4.)

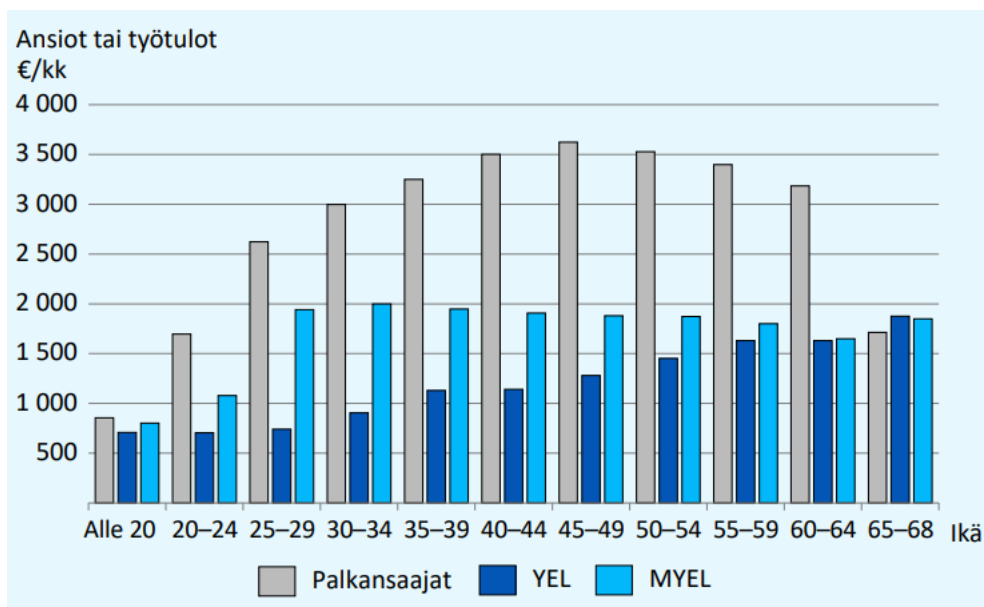
Vuonna 2017 sosiaali- ja terveysministeriö perusti työryhmän selvittämään keinoja yrittäjien alivakuuttamisen ja työtulon määrittämiseen liittyvien ongelmien kitkemiseksi. Tavoitteena oli myös yrittäjien toimeentulon turvaaminen eläkkeellä sekä YEL-vakuuttamisen joustavoittamiskeinojen selvittäminen koskien niitä yrittäjiä, joiden yritystoiminta on pienimuotoista ja satunnaista. Työryhmä julkaisi selvitysraporttinsa vuonna 2019, ja sen pohjalta kehitystyötä jatkettiin sosiaali- ja terveysministeriön työryhmässä myös vuosina 2020–2022, sillä vuosien 2019–2023 hallitusohjelmaan kuului keinojen selvittäminen yrittäjän sosiaaliturvan parantamiseksi. (HE 102/2022 vp, 4.)

OECD:n vuoden 2019 kansainvälisessä maa-arviossa nostettiin kriittisessä valossa esiin Suomen yrittäjäeläkemaksujärjestelmä. Muissa maissa eläkemaksut ja -kertymä perustuvat yrityksen tulokseen, ja Suomessa käytössä olevan työtulo-käsitteen katsottiin joustavuutensa ja epämääräisyytensä takia voivan johtaa liian alhaiseen vakuuttamisen tasoon suhteessa yrittäjien tuloihin. (OECD 2019, 84.)

Finanssivalvonta tekikin vuonna 2021 teema-arvion eläkevakuutusyhtiöiden menettelystä työtulon vahvistamisessa, sillä tilastojen valossa alivakuuttaminen oli yleistä ja etenkin aloittavilla yrittäjillä työtulo laskusuunnassa. Arvion mukaan eläkeyhtiöiden toiminta ei käytännössä täyttänyt yrittäjän eläkelain vaatimusta siitä, että eläkelaitoksen on kokonaisharkintaa käyttäen vahvistettava yrittäjälle työtulo, joka vastaa hänen todellisen työpanoksensa arvoa. Finanssivalvonta havaitsi käytännön menneen siihen, että eläkeyhtiöt vahvistivat työtulon yrittäjän oman arvion mukaiseksi käyttämättä lainkaan omaa tapauskohtaista harkintaa. Myös asiakastiedottamisen todettiin johtavan

vakuutuksen hakijoita siihen harhakäsitykseen, että he saavat itse päättää työtulonsa. (Finanssi-
valvonta 24.6.2021.)

Kuva 2 alla havainnollistaa työeläkevakuutettujen palkansaajien ansioiden sekä YEL- ja MYEL-va-
kuutettujen työtulon välistä merkittävää eroa vuonna 2022. Eläketurvakeskuksen (2022, 13) mu-
kaan palkansaajilla kuukausittaisten tulojen mediaani oli 2984 euroa, kun YEL- ja MYEL- vakuute-
tuilla kuukausittaisen työtulon mediaani oli vain 1351 euroa. Suomen Yrittäjien vuotta aiemmin
teettämässä Yrittäjägallupissa väittämän ”maksan riittävän suurta YEL-maksua” kanssa täysin sa-
maa mieltä olikin vain 19 prosenttia vastanneista (Hyry 2021, 10). Syitä alivakuuttamiseen ovat ai-
nakin vakuutuksen tuntuva hinta pienituloiselle yrittäjälle sekä näkemykset vakuutuksen epäedulli-
suudesta esimerkiksi sijoittamiseen verrattuna (Kiander 10.6.2020).

Kuva 2. Työeläkevakuutettujen kuukausiansioiden ja kuukausityötulon mediaani iän mukaan 2022
(Eläketurvakeskus 2023, [CC BY 4.0](#))

Alhaisella YEL-vakuuttamisen tasolla on yrittäjien sosiaaliturvan lisäksi vaikutuksia myös valtion
talouteen. YEL-järjestelmässä kunkin vuoden eläkkeet maksetaan samana vuonna kerätyillä YEL-
maksuilla, mutta valtio maksaa YEL-eläkkeet siltä osin kun vakuutusmaksutulot eivät riitä eläkeme-
noja kattamaan. Tässä YEL-järjestelmä eroaa TyEL-järjestelmästä, jossa osa palkansaajien eläke-
vakuutusmaksuista rahastoidaan tuoton saamiseksi. Alhaisten YEL-työtulojen sekä ikääntyneen
väestörakenteen takia valtionosuus YEL-eläkkeiden rahoittamisessa on kasvanut selvästi. (HE
102/2022 vp, 7, 12.) Eläketurvakeskuksen (s.a. b) mukaan vuonna 2000 valtionosuus oli 38,5 mil-
joonaa euroa, vuonna 2022 jo 402,3 miljoonaa euroa. On kuitenkin huomioitava, että työtulojen
taso korreloi tulevaisuuden YEL-eläkemenojen kanssa, joten toteutuessaan työtulojen kasvu

pienentäisi valtionosuutta YEL-eläkkeistä tulevina vuosikymmeninä, mutta sen jälkeen vaikutus olisi päinvastainen (HE 102/2022 vp, 13).

Hallituksen kesäkuussa 2022 julkaisema lakimuutosesitys valmisteltiin virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä, ja siihen osallistuivat Akava, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Eläketurvakeskus, Kansaneläkelaitos, KT Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat, STTK ry, Suomen Ammattiliittojen keskusjärjestö SAK, Suomen Yrittäjät ry sekä valtiovarainministeriö. Esityksen tavoitteena oli ”parantaa yrittäjien eläketurvaa sekä tukea yrittäjien eläkelain toimeenpanoa, jotta yrittäjien työtulot saataisiin nykyistä paremmin vastaamaan yrittäjän työpanoksen arvoa yritystoiminnan aikana”. (HE 102/2022 vp, 4, 15.)

3.2 Lakimuutoksen keskeinen sisältö

Lakimuutos ei muuttanut työtulon määritelmää, vaan se säilyi entisellään. Sen sijaan työtulon määrittämisessä käytettäviä tietoja muutos täsmensi, jotta eri eläkeyhtiöt arvioisivat työtuloa samoin käytäntein. Osaksi työtulon määrittämistä otettiin yksityisen sektorin kokoaikaisten työntekijöiden mediaanipalkka kyseiseltä toimialalta, huomioiden kuitenkin myös yrittäjätoiminnan tapauskohtaiset piirteet. Lisäksi lakimuutos estää vakuutustason madaltamisen eläkeyhtiön vaihtamisen keinoin. (HE 102/2022 vp, 15; laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta 1157/2022, 112 §.)

Lisäksi työtulo säädettiin tarkistettavaksi kolmen vuoden välein. Eläkeyhtiön tulee antaa ehdotuksensa uudesta työtulosta yrittäjälle kirjallisena, ja yrittäjällä on kaksi viikkoa aikaa vastata ehdotukseen ennen kuin eläkelaitos vahvistaa uuden työtulon. Uutta työtuloa ei ehdoteta, mikäli työtulo muuttuisi aiemmasta enintään 5 prosenttia. Työtulo voidaan myös tarkistaa yrittäjän tai eläkelaitoksen aloitteesta aina kun yritystoiminnassa tapahtuu työtuloon vaikuttavia olennaisia muutoksia. Takautuvasti työtuloa ei voi muuttaa. (Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta, 112 a §.)

Muutos sisälsi myös lisäyksen, joka velvoittaa eläkelaitokset perustelemaan työtulopäätöksen eli esittämään yrittäjälle kaikki ne tiedot, joiden mukaan päätös hänen työtulonsa suuruudesta on tehty (laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta, 95 a §). Samalla lakiin Eläketurvakeskuksesta (397/2006) tehtiin lisäys, jossa Eläketurvakeskuksen tehtäviin lisättiin yrittäjien työtulon määrittämisessä tarvittavan tietopohjan ylläpitäminen ja kehittäminen (laki Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta 1158/2022; HE 102/2022 vp, 34).

3.3 Lakimuutoksen arvioidut vaikutukset yrittäjiin

Hallituksen lakimuutosesityksessä on pyritty arvioimaan ehdotusten pitkän aikavälin sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia yritystoimintaan ja kotitalouksiin sen hetkisten käytössä olevien

tietojen perusteella. Ehdotusten myönteisenä seurauksena alivakuuttaminen vähentyy, ja näin varmistetaan sekä yrittäjien kohtuullinen toimeentulo eläkkeellä että työuran aikainen sosiaaliturvan taso. Samalla yrittäjien ja työntekijöiden tasavertaisuus lisääntyy. Lisäksi esityksessä arvioidaan alivakuuttamisen vähentymisen tasavertaistavan työn hinnoittelua, kun kilpailuetua ei enää voi haakea alimitoitetuista YEL-maksuista. Tämä ehkäisee paitsi yrittäjien välisen kilpailun myös yrittäjänä tai palkansaajana tehdyn työn kilpailun vääristymiä. (HE 102/2022 vp, 16.)

Lakimuutoksen kielteisenä vaikutuksena esityksessä nostetaan esiin yritysten ja yrittäjien kasvavat eläkevakuutuskustannukset. Yrittäjäkotitalouksissa tämä vaikuttaa käytettävissä oleviin tuloihin ja sitä kautta kuluttamiseen ja säästämiseen. Yritysten arvellaan kannattavuutensa säilyttämiseksi pyrkivän ”siirtämään ainakin osan kohonneesta YEL-maksurasituksestaan tuotteidensa hintoihin”, minkä seurauksena kysyntä todennäköisesti laskee. Mikäli hintoja taas ei pystytä nostamaan, laskee kannattavuus YEL-kustannusten kasvun verran. Nämä seikat voivat vähentää halukkuutta yrittäjyyttä kohtaan. Esityksessä kuitenkin huomautetaan, että osalla yrittäjistä pakollisten eläkevakuutusmaksujen kasvu saattaa vähentää vapaaehtoista eläkesäästämistä, jolloin eläketurvan kartuttaminen vain muuttaa muotoaan ja muut vaikutukset jäävät kenties pieneksi. Esityksessä arvioidaan myös, että jos työtulot muuttuvat maltillisesti, eivät lakimuutoksen aiheuttamat käyttäytymisvaikutuksetkaan oletettavasti tule olemaan dramaattisia. Vaikutusten todetaan kuitenkin osuvan erilaisiin yrityksiin eri tavalla ja voivan olla yksittäisille yrittäjille merkittäviä. (HE 102/2022 vp, 17.)

3.4 Lausunnot lakimuutosesityksestä

Sosiaali- ja terveysministeriön laatima esitysluonnos yrittäjän eläkelain muuttamisesta julkaistiin 9.5.2022 ja lausuntoaikaa oli 20.5.2022 asti. Luonnosvaiheessa lausuntoa pyydettiin ainoastaan Finanssivalvonnalta, mutta oman lausuntonsa luonnoksesta antoivat myös Suomen Yrittäjät ry, Suomen journalistiliitto ry, Suomen freelance-journalistit ry, Kuvittajat ry sekä visuaalisen viestinnän suunnittelijoiden järjestö Grafia ry. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022.) Itse esityksestä valiokuntien asiantuntijalausuntoja annettiin 38 kappaletta (Eduskunta 9.2.2024).

Yleisesti lausunnoissa kannatettiin lakiesityksen tavoitetta yrittäjien eläketurvan parantamisesta. Myös työtulon säännöllistä seurantaa sekä eläkelaitoksen velvollisuutta työtulopäätöksen perusteeseen pitivät hyvänä ratkaisuna useimmat tahot, kuten Suomen Yrittäjät ry, Finanssivalvonta, Suomen freelance-journalistit ry sekä Työeläkevakuuttajat TELA ry (Hellstén 19.9.2022; Forsström & Tossavainen 20.5.2022; Markus & Nieminen 9.6.2022; Siimes 8.9.2022).

Sen sijaan julkisen keskustelun tavoin isossa osassa lausuntoja kritisoitiin mediaanipalkan käyttämisestä vertailukohtana työtulon määrittämiseen. Esimerkiksi Suomen Yrittäjät ry ei pitänyt tähän

liittyvää säännösehdotusta onnistuneena, vaan esitti lausunnossaan huolensa siitä, että säännöksen myötä toimialakohtaisen mediaanipalkan rooli työtulon arvioinnissa ylikorostuu (Hellstén 19.9.2022). Myös muun muassa Suomen Journalistiliitto korosti lausunnossaan, että työtulon arvioinnissa on ensisijaisesti huomioitava yrittäjän oma selvitys yritystoiminnastaan, sillä ”pahimmillaan ehdotettu muutos tekisi lähes mahdottomaksi yrittäjänä työskentelyn alalla”. Lausunnon mukaan esitys ei huomioi aloja, joilla yrittäjien tulot jäävät selkeästi palkansaajien tuloista tai aloja, joilla palkkatyötä ei juurikaan ole. (Savolainen & Heinilä 9.6.2022.) Useissa lausunnoissa linjattiin myös lakimuutoksen riittävän siirtymäajan sekä työtulon kertakorotuksen rajaamisen tärkeydestä yrittäjien sopeutumiselle.

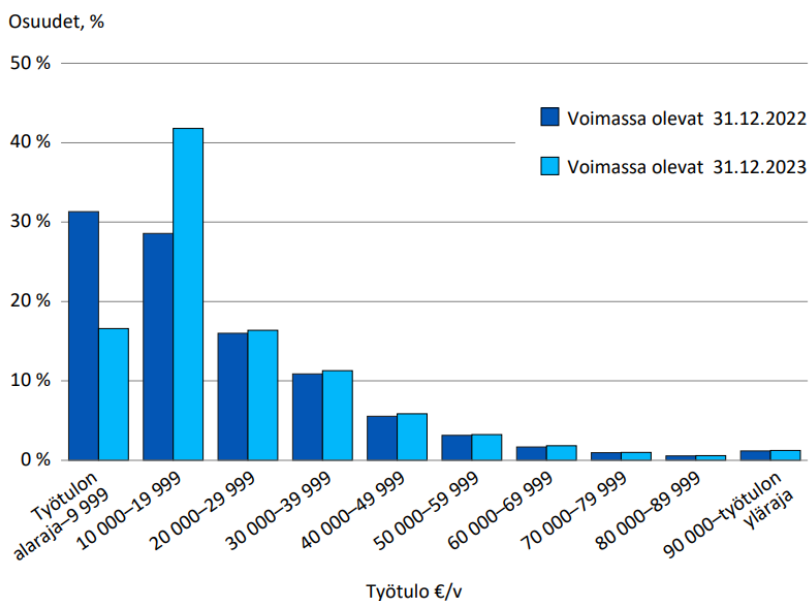
Lisäksi valtaosaa lausunnoista yhdisti kehoitus YEL-järjestelmän jatkokehittämiseen. Muun muassa STTK nosti esiin nykyjärjestelmän yhtenä ongelmakohtana sen, että vakuuttamisvelvollisuuden ulkopuolelle jää paljon pienimuotoista yritystoimintaa, josta ei kartu lainkaan työeläkettä (Koskela 21.9.2022). Ongelmana nähtiin yleisesti myös yrittäjäeläkkeiden rahoituksen kestävyys. Jatkoselvitystä YEL-maksujen rahastomiseksi TyEL-maksujen tapaisesti peräänkuuluttivat muun muassa Suomen Yrittäjät ry, Suomen Lääkäriliitto ry sekä Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry (Hellstén 19.9.2022; Lehtonen 20.9.2022; Näätäsaari 22.9.2022).

Lausuntojen kritiikin perusteella lopulliseen lakiin yrittäjän eläkelain muuttamisesta lisättiin työtulon määrää ja vahvistamista koskevan 112 §:n 2 momentin alkuun lause ”Työtulo vahvistetaan kokonaisarvion perusteella.”. Lisäksi työtulon kertakorotuksen enimmäismäärää laskettiin 8000 eurosta 4000 euroon. Tämä enimmäismäärä pätee kahteen ensimmäiseen lain voimaantulon jälkeiseen tarkastuskertaan. (HE 102/2022 vp, 43, 45; laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta.) Eduskunta myös edellytti vastauksessaan lakimuutosesitykseen, että YEL-järjestelmän kehittämistä jatketaan (eduskunnan vastaus 212/2022 vp).

3.5 Lakimuutoksen toteutuneet vaikutukset työtuloihin

Työeläkevakuuttajat Telan työeläkeyhtiöiltä vuoden 2023 lopussa keräämien tietojen mukaan ensimmäinen YEL-työtulotarkastus koski lopulta lähes 56 000 yrittäjää. Noin 83 prosentilla heistä työtulo nousi, ja noin 73 prosentilla työtulo nousi enimmäismäärän eli 4000 euroa. Tarkistuksen kohteena olleista yrittäjistä vajaalla 14 prosentilla työtulo pysyi samana. Noin joka kymmenes työtulotarkastetuista yrittäjistä ei hyväksynyt eläkeyhtiönsä antamaa ehdotusta työtulosta, vaan he toimitivat yritystoiminnastaan lisätietoja. Työtuloehdotuksen puutteelliset tai väärät pohjatiedot, yritystoiminnan osa-aikaisuus ja yrittäjän heikko taloudellinen tilanne olivat yleisimmät syyt yrittäjien lisäselvityksille. (Työeläkevakuuttajat TELA ry 10.1.2024.)

YEL-lakimuutoksen voimaanastumisen seurauksena nähdäänkin selkeä muutos työtulojen jakaumassa työtulon suuruuden mukaan vuosien 2022 ja 2023 välillä (kuva 3). Vuoden 2022 lopussa voimassa olleista YEL-työtuloista alarajalla tai lähellä sitä oli liki kolmannes, kun vuoden 2023 lopussa vastaava lukema oli enää 17 prosenttia. Vastaavasti seuraavassa työtuloportaassa (10 000 euroa–19 999 euroa) muutos on päinvastainen. Vuoden 2022 lopussa tälle välille työtuloista asettui 29 prosenttia, kun vuoden 2023 lopussa vastaava luku oli noussut 42 prosenttiin. Suuremmissa työtuloluokissa muutosta ei ollut tapahtunut. (Eläketurvakeskus 27.2.2024.) Tämä on loogista, sillä lakimuutoksen siirtymäajan vuoksi vuonna 2023 tarkastettiin vasta alle 15 000 euron työtulot. Tilasto vahvistaa käsitystä siitä, että työtulon alarajalle ja sen lähelle vakuuttaneilla yrittäjillä työtuloa oli aiheellista korottaa.

Kuva 3. 31.12.2022 ja 31.12.2023 voimassa olleiden vahvistettujen työtulojen jakauma työtulon suuruuden mukaan käyvin hinnoin (Eläketurvakeskus 2024, 2)

4 Tutkimuksen toteutus

Opinnäytetyön tutkimusosa toteutettiin määrällisenä tutkimuksena, jonka aineisto kerättiin Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäseniltä verkkokyselyn kautta. Tämä luku käsittelee valittua tutkimusmenetelmää ja tutkimuksen tavoitteita sekä kuvaa tutkimuksen toteutusta. Itse tutkimustulokset käydään läpi työn seuraavassa pääluvussa eli luvussa 5.

4.1 Tutkimuksen kohde ja tavoite

Mikro- ja yksinyrittäjät ry on mikro- ja yksinyrittäjien etujärjestö, joka pyrkii muun muassa edistämään näiden yrittäjien toimintaedellytyksiä, sekä tarjoaa jäsenilleen laki-, yritys- ja YEL-neuvontaa (Mikro- ja yksinyrittäjät ry s.a.). Tutkimusaineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäseniltä kesäkuussa 2024 siten, että linkki kyselyyn julkaistiin järjestön jäsenkirjeessä.

Tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenten kokemusta vuoden 2023 alussa vilkkaan julkisen keskustelun saattamana voimaan tulleesta YEL-lakimuutoksesta. Päättämiskysymyksenä oli kartoittaa, miten Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenet lakimuutoksen ja sen tuomat muutokset tällä hetkellä kokevat. Tähän päättämiskysymykseen vastaamiseksi muotoiltiin lisäksi kolme alatutkimuskysymystä, joilla kartoitettiin lakimuutoksen vaikutuksia yhdistyksen jäseniin, yhdistyksen jäsenten kokemusta lakimuutoksen toimivuudesta sekä mielipiteitä YEL-järjestelmän kehittämisestä jatkossa.

4.2 Tutkimusmenetelmän valinta

Onnistuneen tutkimuksen edellytyksenä on oikein valittu tutkimusmenetelmä. Tutkimukset jaotellaan yleensä kvalitatiivisiin eli laadullisiin tutkimuksiin sekä kvantitatiivisiin eli määrällisiin tutkimuksiin. Ensisijaisesti tutkimusmenetelmän määrittelevät tutkimusongelma ja tavoite. Laadullinen tutkimus pyrkii yleensä selittämään pienen, harkinnanvaraisesti valitun kohderyhmän käyttäytymisen ja päätösten syitä mahdollisimman tarkasti. Aineisto hankitaan usein haastattelun keinoin ja on tekstimuotoista, eikä sitä analysoimalla pyritä tilastollisiin yleistyksiin vaan tutkimuskohteen syvällisempään ymmärtämiseen. Määrällisellä tutkimuksella taas selvitetään asioiden syiden sijasta olemassa olevaa tilannetta, ja usein kartoitetaan myös asioiden välisiä riippuvuuksia. Tuloksia pyritään tilastollisen päättelyn menetelmin yleistämään laajempaan joukkoon, mikä vaatii otokselta riittävän suurta kokoa ja edustavuutta. (Heikkilä 2014, 14–16.)

Tämä tutkimus toteutettiin määrällisellä menetelmällä, sillä tavoitteena oli kartoittaa olemassa olevaa tilannetta sekä saada numeerista tietoa, jota voitaisiin yleistää suureen perusjoukkoon.

Määrällistä menetelmää päädyttiin käyttämään myös sen vuoksi, että haluttiin tarkastella tiettyjen taustamuuttujien kuten yritysmuodon mahdollista vaikutusta kokemukseen YEL-lakimuutoksesta. Lisäksi henkilökohtaiseen sosiaaliturvaan ja talouteen liittyvän aiheen mahdollinen arkaluonteisuus otettiin menetelmävalinnassa huomioon. Laadullisella tutkimusmenetelmällä olisi voitu saada syvällisempää ymmärrystä hyvin pienen yrittäjäjoukon mielipiteistä ja kokemuksesta, mutta tällöin tuloksista ei olisi saatu kuvaa koko valitun perusjoukon suhtautumisesta lakimuutokseen, joka oli kuitenkin tämän tutkimuksen tavoite.

4.3 Aineiston hankinta ja analysointi

Kokonaistutkimuksessa tutkimuskohteena on jokainen perusjoukon jäsen, ja kokonaistutkimus on kannattava valinta mikäli perusjoukon koko on pieni, kyselytutkimuksissa esimerkiksi 200–300 henkilöä. Otantatutkimus taas tulee kysymykseen jos koko perusjoukon tutkiminen olisi liian kallista, hidasta, monimutkaista tai virheille altistavaa. (Heikkilä 2014, 31.) Tämän tutkimuksen perusjoukon eli Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenistön koko oli tutkimushetkellä noin 2700 henkilöä (Hanén 27.9.2024). Tutkimus toteutettiin kuitenkin kokonaistutkimuksena, sillä jäsenkirjeen kautta koko perusjoukko oli helppoa tavoittaa, eikä muitakaan perusteita otannan tekemiselle ollut.

Kyselytutkimusta kutsutaan myös survey-tutkimukseksi, ja se on tehokas tiedonkeruutapa silloin, kun tutkittavia on paljon (Heikkilä 2014, 17). Kysely toteutettiin selainpohjaisella Webropol-ohjelmalla, sillä sen käyttö onnistui koulun tunnuksilla ja käyttöön oli saatavilla apua menetelmäohjajalta. Heikkilän (2014, 45) mukaan kyselylomake on olennainen osa onnistunutta kyselytutkimusta. Ennen lomakkeen laatimista täytyy tutustua aiheesta käsittelevään kirjallisuuteen, määrittellä tarvittavat käsitteet sekä kirkastaa tutkimusongelma ja tavoite. Hyvä lomake on selkeä, tarpeeksi lyhyt ja testattu ennen julkaisua. Kysymykset ovat yksiselitteisiä, etenevät loogisesti ja ovat aihealueittain ryhmitelty. Lisäksi helppoja kysymyksiä on sijoitettu lomakkeen alkuun. (Heikkilä 2014, 45–47.)

Tämän tutkimuksen kyselylomake suunniteltiin huolella ja vasta työn teoriaosan valmistuttua, jotta hankittua tietämystä voitiin hyödyntää kysymysten laatimisessa. Lomakkeen alkuun kirjoitettiin saateteksti, jossa vastaajille kerrottiin tutkimuksen kohderyhmä, tavoite sekä vastausten käsittelytapa ja käyttötarkoitus. Lomakkeen kysymyksiä ja ulkonäköä muokattiin Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n puheenjohtajan, menetelmäohjaajan sekä yhden tutkimuksen kohderyhmään kuuluvan testaajan palautteen perusteella. Lopulliseen kyselylomakkeeseen tuli 18 kysymystä (liite 1). Kysely pyrittiin pitämään pituudeltaan napakkana, jotta vastaajat jaksaisivat kyselyn loppuun saakka. Myös vastaus etenemistä kuvaava palkki lisättiin lomakkeen alareunaan lisäämään motivaatiota suorittaa kysely loppuun saakka. Kysely alkoi helpoilla taustatekijöihin liittyvillä kysymyksillä. Selkeyden lisäämiseksi kysely jaoteltiin tutkimusongelmia peilaten neljään osioon, jotka olivat taustatiedot,

lakimuutoksen vaikutukset, lakimuutoksen toimivuus sekä YEL-järjestelmän kehittäminen. Lomake sisälsi paljon helposti vastattavia strukturoituja monivalintakysymyksiä, mutta myös mielipideväittämiä, joihin vastattiin 5-portaisella Likertin asteikolla. Viimeinen kysymys oli avoin kysymys, jossa vastaajat pääsivät vapaasti kertomaan ajatuksiaan YEL-järjestelmän kehittämisestä. Näin tutkimukseen saatiin myös laadullinen elementti, jossa vastaajien ääni pääsi vielä paremmin kuuluviin.

Linkki kyselyyn julkaistiin Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenkirjeessä kesäkuussa 2024. Vastausaika oli 4 viikkoa. Vastauksia tuli kaiken kaikkiaan 141 kappaletta, mutta kysely oli ohjattu jatkumaan vain niillä vastaajilla, joilla YEL-työtulo oli vastaamishetkellä jo tarkastettu. Tämä johtui siitä, että tutkimuksen kohderyhmänä olivat vain ne yrittäjät, joilla YEL-lakimuutoksen vaikutukset työtulotarkastuksen muodossa olivat jo ehtineet konkretisoitua. Kohderyhmään kuuluvia vastauksia saatiin 77 kappaletta. Vain nämä vastaukset analysoitiin, eli perusjoukon ollessa 2700 henkilöä vastausprosentiksi tuli 2,85.

Vastausdatasta tehtiin Webropol-ohjelmassa havainnollistavia kuvia analysointia varten. Myös Exceliä testattiin aineiston käsittelyyn, mutta Webropol-ohjelmalla kuvista todettiin saatavan hieman selkeämpiä, etenkin Likert-asteikollisten kysymysten osalta. Taustamuuttujien vaikutusta vastauksiin analysoitiin kattavasti. Ristiintaulukoinnin avulla selvitettiin vastauksissa esiintyneitä eroja riippuen vastaajan yritysmuodosta sekä yrittäjyyden kestosta. Näistä eroista on tulososiossa kerrottu niiden kysymysten osalta, joissa eroja havaittiin. Sekä kuvissa että tekstissä olevat prosenttiluvut on esitetty tasalukuina luettavuuden helpottamiseksi. Tilastollisella testauksella selvitettiin kysymyksissä 15 ja 16 esitettyihin väittämiin saatujen vastausten mahdollisia merkitseviä eroja vastaajien taustamuuttujista riippuen. Mann-Whitneyn U-testi sekä Kruskal Wallis testi ovat mielipideasteikoille hyvin sopivia analysointimenetelmiä (Taanila 26.9.2020), joten näitä kahta käytettiin myös tässä tutkimuksessa. Tilastollisen testauksen tekemiseen käytettiin SPSS-ohjelman tyyppistä Webropolin Professional Statistics-ohjelmaa. Aineiston analysoinnissa hyödynnettiin menetelmäohjaajan apua, jotta virheitä tulisi mahdollisimman vähän.

5 Tutkimustulokset

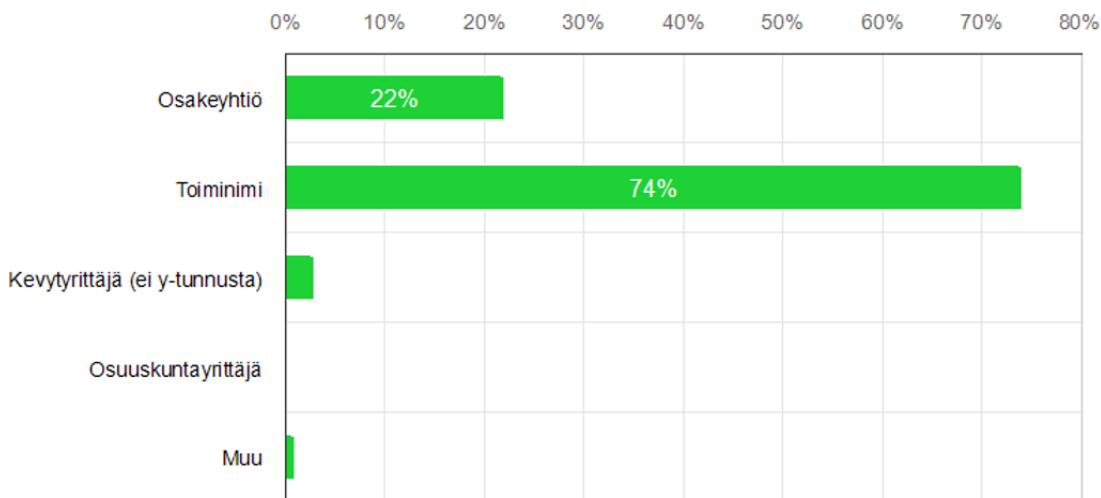
Tässä luvussa käydään läpi kyselytutkimuksen tulokset. Tulosten käsittely aloitetaan vastaajien taustamuuttujien tarkastelulla, jonka jälkeen tulokset läpikäydään alatutkimuskysymysten mukaisessa järjestyksessä. Jokaiseen kolmeen alatutkimuskysymykseen liittyvät tulokset käsitellään omassa alaluvussaan.

5.1 Vastaajien taustatiedot

Ensimmäisenä vastaajilta kysyttiin, onko heidän YEL-työtuloaan tarkastettu kuluvan tai viime vuoden aikana eläkeyhtiön tai Eläketurvakeskuksen toimesta. Vastaajista noin 55 prosenttia eli 77 vastaajaa vastasi kysymykseen myöntävästi, ja heidän osaltaan kysely jatkui. Tällä kysymyksellä haluttiin rajata tutkimuksen ulkopuolelle vastaajat, joiden työtuloa ei vielä ollut vastaushetkellä tarkastettu. Vastaajilla, jotka ilmoittivat että heidän työtuloaan ei ole vielä tarkastettu, kysely siis päättyi. Tämä rajaus tehtiin siitä syystä, että tutkimus haluttiin kohdentaa nimenomaan niihin yrittäjiin, joille YEL-lakimuutoksen vaikutukset ovat tutkimushetkellä jo konkretisoituneet ja pystyvät siksi luotettavasti vastaamaan kysymyksiin sen vaikutuksista.

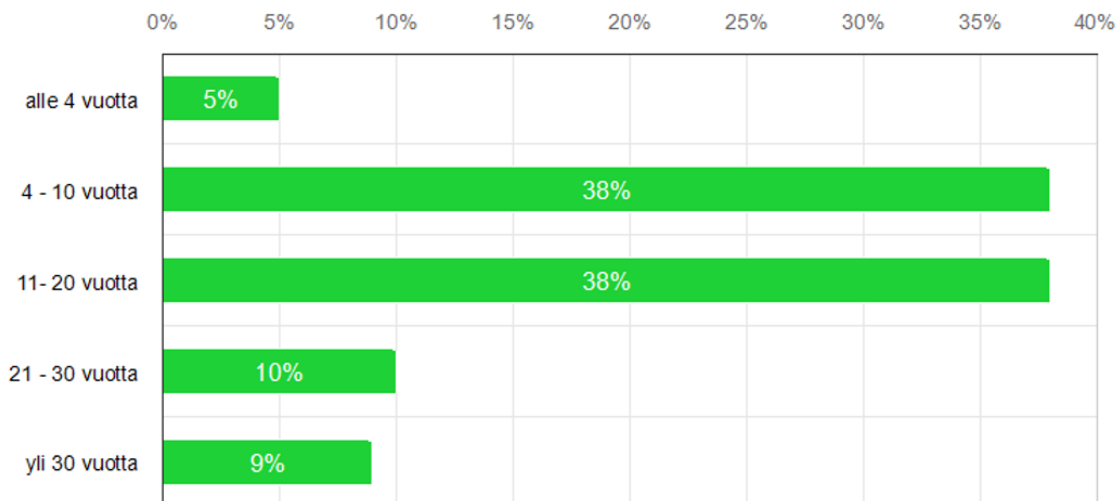
Toisessa kysymyksessä tiedusteltiin, toimiiko vastaaja yrittäjänä koko- vai osa-aikaisesti. 87 prosenttia vastaajista kertoi olevansa kokoaikaisia yrittäjiä, loput osa-aikaisia. Osa-aikaiset yrittäjät ohjattiin vastaamaan kolmanteen kysymykseen, joka selvitti, kuinka suuri osa heistä on YEL-vakuutuksen lisäksi myös palkansaajana TyEL-vakuutettu. Kymmenestä vastaajasta 40 prosenttia oli sekä YEL- että TyEL-vakuutettu, enemmistö eli 60 prosenttia taas pelkästään YEL-vakuutuksen piirissä. Näiden kahden kysymyksen avulla haluttiin selvittää, onko moni vastaaja YEL-vakuutuksen rinnalla myös TyEL-vakuutettu. Mikäli selkeä osa vastaajista olisi ollut myös TyEL-vakuutettuja, eli YEL ei olisi ollut heidän ainoa pakollisen sosiaaliturvansa lähde, olisi tämä otettu tulosten analysoinnissa tarkemmin huomioon ja vertailtu näiden kahden ryhmän vastauksia keskenään. Näin ei kuitenkaan nyt ollut, sillä kaikista vastaajista ainoastaan neljä vastaajaa eli 5 prosenttia oli myös TyEL-vakuutuksen piirissä.

Neljännessä kysymyksessä kysyttiin yritysmuotoa. Kuten alla olevasta kuvasta 4 nähdään, noin kolme neljästä vastaajasta oli toiminimiyrittäjä. Reilulla viidenneksellä vastaajista yritysmuoto oli osakeyhtiö. Kevytyrittäjiä oli ainoastaan 3 prosenttia vastaajista.

Kuva 4. Yritysmuoto (n=77)

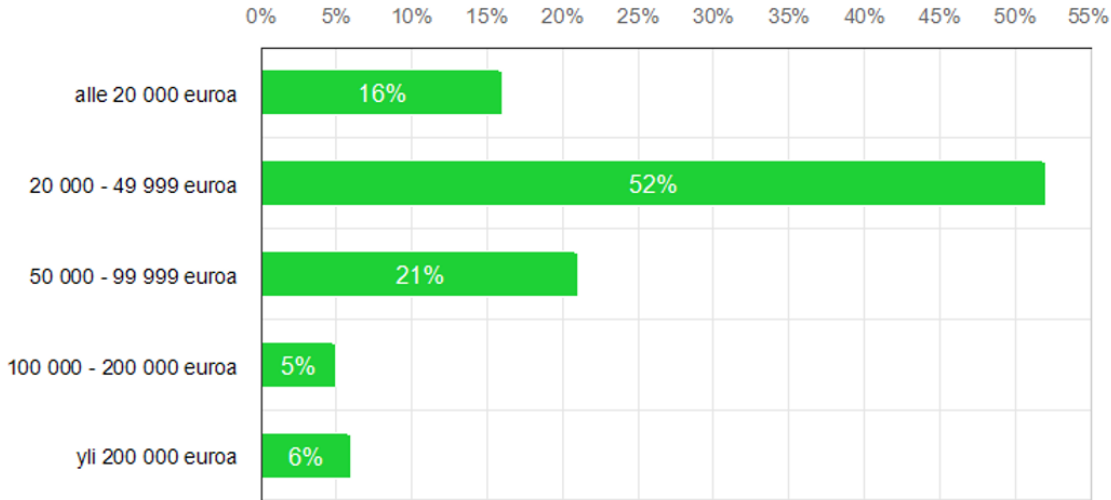
Viidennellä kysymyksessä haluttiin selvittää kuinka kauan vastaaja on toiminut yrittäjänä. Suurin osa vastaajista oli toiminut yrittäjänä joko 4–10 vuotta tai 11–20 vuotta (kuva 5). Vastaajista löytyi myös erittäin kokeneita yrittäjiä, sillä joka kymmenennellä vastaajalla yrittäjyyttä oli takana 21–30 vuotta ja lähes yhtä monella vastaajalla yli 30 vuotta.

Kuva 5. Yrittäjyyden kesto (n=77)

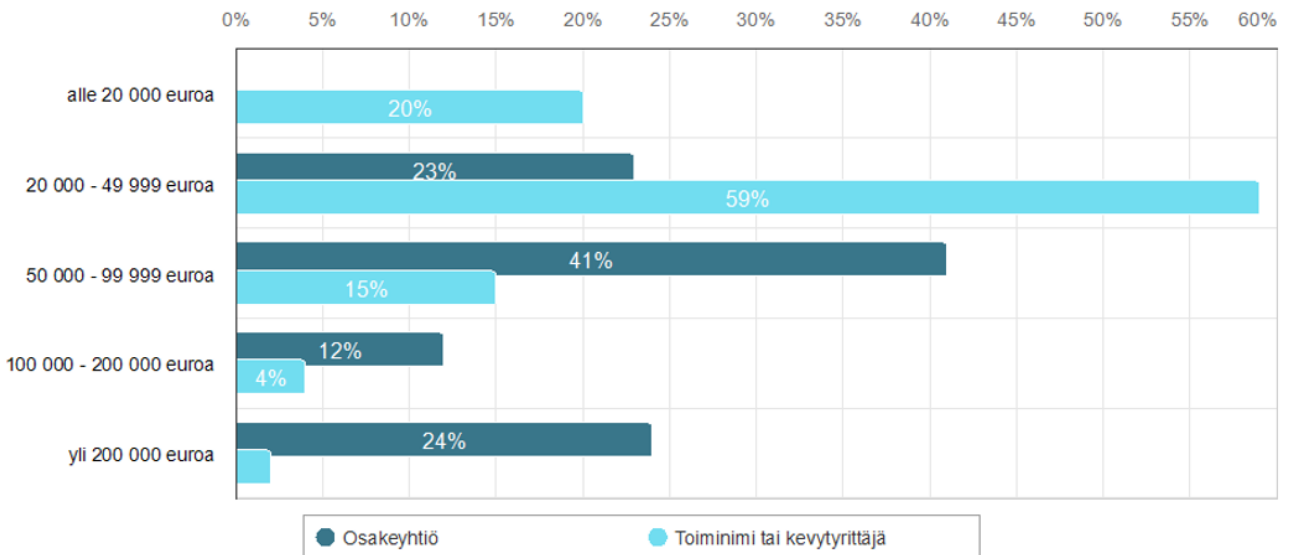
Kuudes kysymys kartoitti vastaajien yrityksen keskimääräistä liikevaihtoa viime vuosien aikana. Kuten kuvasta 6 voidaan nähdä, selvästi yleisin liikevaihtoväli oli 20 000–49 999 euroa, sillä yli puolet vastaajista valitsi tämän vastausvaihtoehdon. Noin viidenneksellä vastaajista keskimääräinen liikevaihto asettui välille 50 000–99 999 euroa, ja kolmanneksi yleisin vastaus

(16%) oli alle 20 000 euroa. Reilulla kymmenyksellä vastaajista keskimääräinen liikevaihto oli 100 000 euroa tai enemmän.

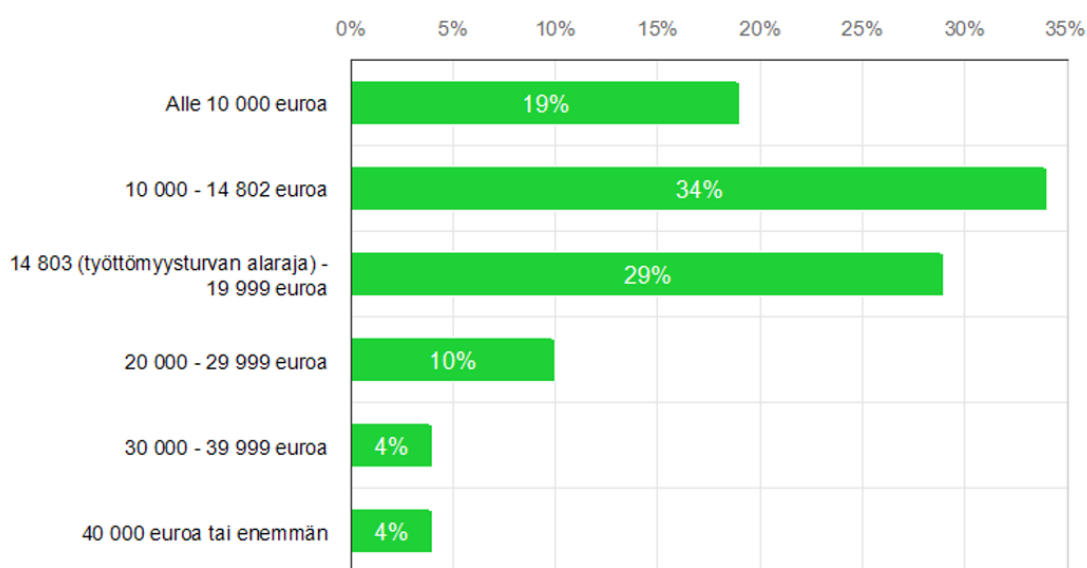
Kuva 6. Yrityksen keskimääräinen liikevaihto viime vuosina (n=77)

Yhtiömuodolla oli selkeä yhteys liikevaihtoon (kuva 7). Toiminimi- ja kevytyrittäjistä valtaosalla (79 %) liikevaihto oli alle 50 000 euroa. Osakeyhtiöyrittäjistä puolestaan suurimmalla osalla liikevaihto oli 50 000 eurosta ylöspäin, liki neljänneksellä yli 200 000 euroa.

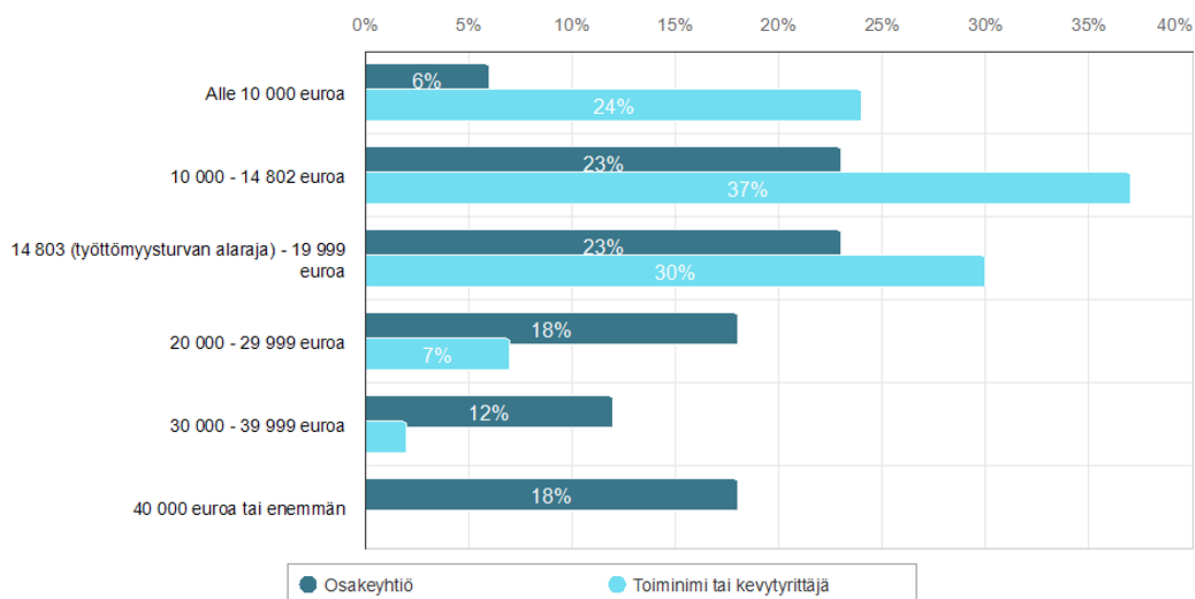
Kuva 7. Yrityksen keskimääräinen liikevaihto viime vuosina yhtiömuodon mukaan (n=77)

Viimeisenä taustatietoihin liittyvänä kysymyksenä vastaajilta tiedusteltiin heidän YEL-vakuutuksensa perusteena olevaa tämänhetkistä työtuloa. Kuvasta 8 nähdään, että vastausvaihtoehdoista kolme alinta työtuloväliä olivat vahvasti edustettuina vastauksissa. Yli puolella vastaajista vuosityötulo oli alle työttömyysturvan alarajan eli korkeintaan 14 802 euroa. 29 prosentilla vastaajista työtulo puolestaan ylitti työttömyysturvan alarajan, mutta oli alle 20 000 euroa. Joka kymmenennellä vastaajalla työtulo oli 20 000 euron ja 30 000 euron välillä, tätä suurempi työtulo oli ainoastaan 8 prosentilla vastaajista.

Kuva 8. YEL-vakuutuksen perusteena oleva vuosityötulo tällä hetkellä (n=77)

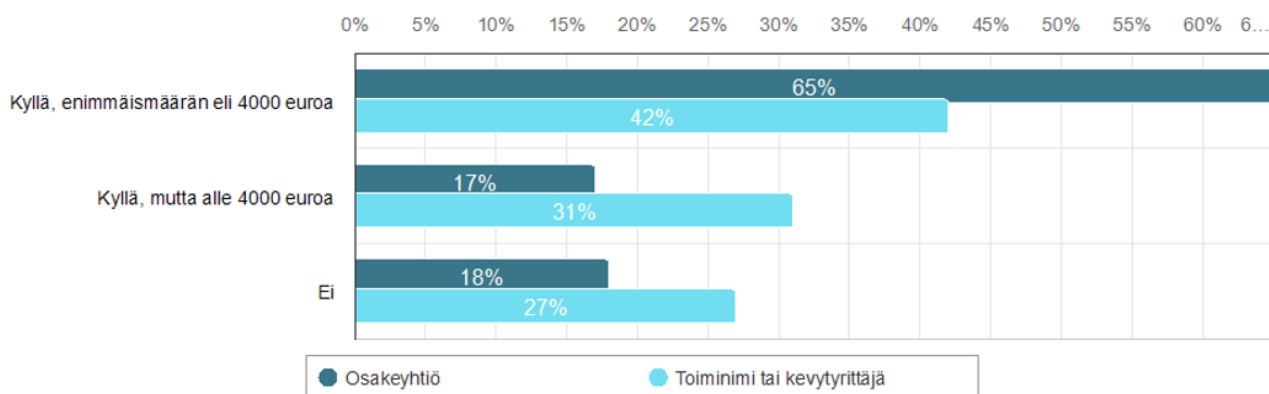
Työtuloissa oli havaittavissa selkeitä eroja vastaajien yritysmuodosta riippuen (kuva 9). Toiminimi- ja kevytyrittäjillä työtulot olivat keskittyneet kolmeen alimpaan työtuloluokkaan, osakeyhtiöyrittäjillä työtulot jakautuivat tasaisemmin kaikkien kuuden työtuloluokan välille. Toiminimi- ja kevytyrittäjistä vain kahdella prosentilla työtulo oli 30 000 euroa tai enemmän, kun taas osakeyhtiöyrittäjistä vastaava osuus oli noin 30 prosenttia. Myös toisessa ääripäässä ero on huomattava, sillä alle 10 000 euron työtulo oli liki neljänneksellä toiminimi- ja kevytyrittäjistä, osakeyhtiöyrittäjistä vain kuudella prosentilla.

Kuva 9. YEL-vakuutuksen perusteena oleva vuosityötulo tällä hetkellä yritysmuodon mukaan (n=77)

5.2 YEL-lakimuutoksen vaikutus mikro- ja yksinyrittäjiin

Taustatietojen jälkeen kysely eteni lakimuutoksen vaikutuksia käsittelevään osioon, joka sisälsi kysymykset 9–16. Yhdeksännellä kysymyksellä selvitettiin, miten vastaajien työtulo oli tarkastuksen myötä muuttunut. Lähes puolella vastaajista työtulo oli noussut enimmäismäärän eli 4000 euroa. Reilu neljännes vastasi työtulonsa nousseen, mutta enimmäismäärää vähemmän. Kaiken kaikkiaan työtulo oli siis vähintään jossain määrin noussut 75 prosentilla vastaajista.

Kuva 10. YEL-työtulon muutos tarkastuksen seurauksena yritysmuodon mukaan (n=77)

Osakeyhtiöyrittäjiin työtulokorotukset olivat osuneet toiminimi- ja kevytyrittäjiä laajemmin, kuten yllä olevasta kuvasta 10 nähdään. Osakeyhtiöyrittäjistä kahdella kolmesta korotus oli täydet 4000 euroa, kun taas vastaava osuus toiminimi- ja kevytyrittäjistä oli 42 prosenttia. Korotukselta säästy

osakeyhtiöyrittäjistä vain 18 prosenttia, kun taas toiminimi- ja kevytyrittäjistä 27 prosentilla tarkastus ei johtanut työtulon korottamiseen.

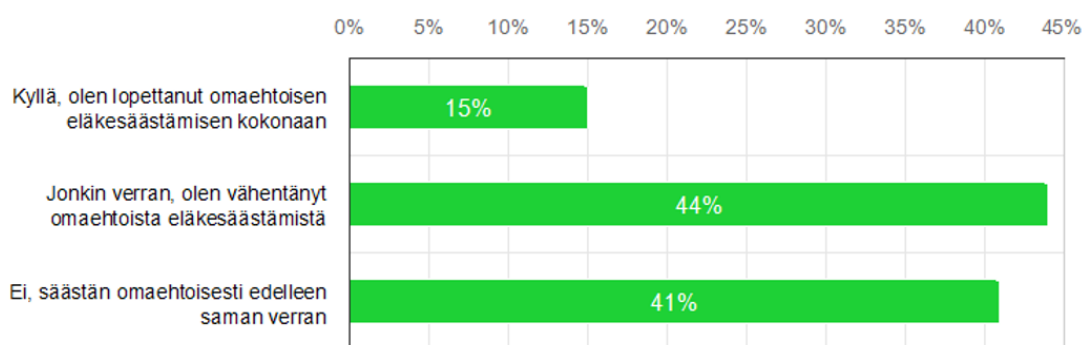
Kymmenes kysymys kartoitti sitä, ovatko vastaajat pystyneet siirtämään kohonneen YEL-vakuutusmaksurasitteen tuotteidensa tai palveluidensa hintoihin. Tähän kysymykseen pääsivät luonnollisesti vastaamaan vain ne 58 vastaajaa, jotka edellisessä kysymyksessä olivat vastanneet työtulonsa nousseen. Tulos oli erittäin selkeä tämän kysymyksen kohdalla, sillä 90 prosenttia vastaajista ei ollut pystynyt siirtämään kohonnutta vakuutuskustannusta hintoihinsa. 8 prosenttia vastaajista oli pystynyt siirtämään osittain ja ainoastaan 2 prosenttia vastaajista kokonaan.

Kysymykseen 11 pääsivät vastaamaan vain ne, jotka olivat edellisessä kysymyksessä vastanneet pystyneensä siirtämään YEL-maksukorotuksen hintoihinsa joko osittain tai kokonaan. Näitä vastaajia oli siis ainoastaan kuusi. Heiltä kysyttiin, kokivatko he kohonneen YEL-maksurasitteen siirtämisen hintoihin laskeneen kysyntää. Kolme vastaajaa ei kokenut kysynnän laskeneen, kaksi puolestaan koki kysynnän laskeneen ja yksi koki vaikutuksen kysyntään olleen osittainen.

Kysymys 12 oli suunnattu jälleen niille vastaajille, jotka olivat kysymyksessä 9 kertoneet YEL-maksunsa nousseen tarkastuksen seurauksena. Kysymyksellä haluttiin kartoittaa, onko YEL-maksun korotus pois yrittäjän omista tuloista. Myös tämän kysymyksen kohdalla tulos oli erittäin yksimielinen, sillä 95 prosenttia vastaajista koki asian olevan juuri näin. Loput 5 prosenttia vastaajista valitsi vastausvaihtoehdon ”osittain”, eli ”ei”- vastausvaihtoehtoa ei valinnut yksikään vastaaja.

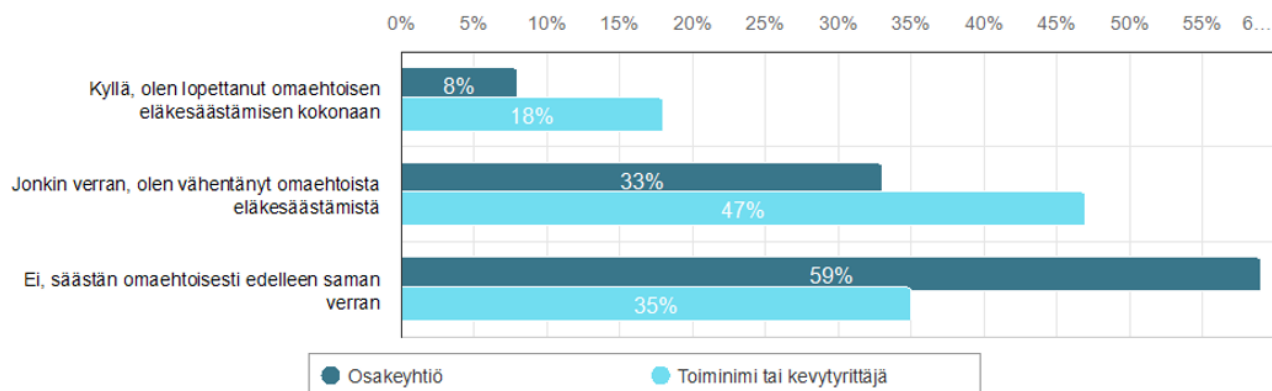
Kohonneiden YEL-maksujen vaikutusta vastaajien omaehtoiseen eläkesäästämiseen selvitettiin kysymyksillä 13 ja 14. Vastaajilta kysyttiin ensin, säästävätkö he tällä hetkellä tai ovatko he aiemmin säästäneet eläkettä varten myös omaehtoisesti YEL:in rinnalla. Kaikista vastaajista 60 prosenttia vastasi myöntävästi. Osakeyhtiöyrittäjistä 71 prosenttia oli säästänyt myös omaehtoisesti, toiminimi- ja kevytyrittäjistä vastaava osuus oli pienempi, 58 prosenttia. Kaikki kysymykseen myöntävästi vastanneet ohjattiin vastaamaan kysymykseen 14.

Kysymys 14 kuului: ”Onko YEL-maksujen kasvu vaikuttanut omaehtoiseen eläkesäästämiseesi?”. 46 vastaajasta 41 prosenttia kertoi jatkaneensa omaehtoista säästämistä samalla tavalla kohonneesta YEL-maksusta huolimatta (kuva 11). Hieman isompi osa vastaajista (44 %) vastasi vähentäneensä omaehtoista säästämistä. Vain 15 prosenttia vastaajista oli pakollisen eläkemaksun korotuksen vuoksi lopettanut omaehtoisen eläkesäästämisen kokonaan.

Kuva 11. YEL-maksujen kasvun vaikutus omaehtoiseen eläkesäästämiseen (n=46)

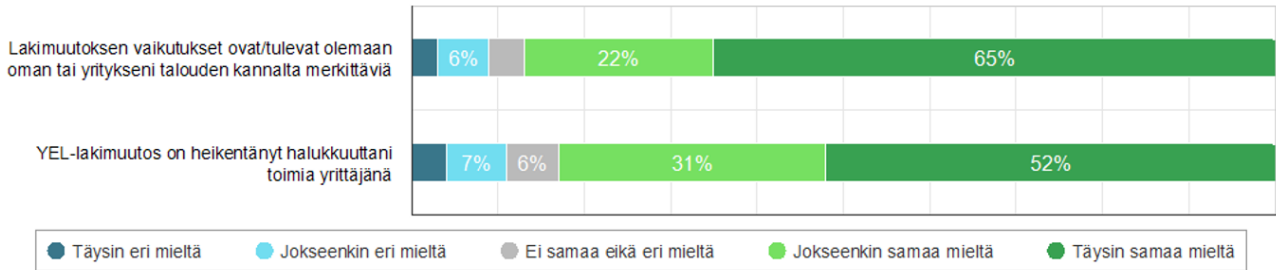
Kuva 12 alla havainnollistaa vastausten eroa vastaajan yritysmuodon mukaan. Osakeyhtiöyrittäjien omaehtoinen eläkesäästäminen on muuttunut YEL-maksukorotuksen vuoksi vähemmän kuin toiminimi- ja kevytyrittäjillä. Osakeyhtiöyrittäjistä vain 8 prosenttia oli luopunut omaehtoisesta eläkesäästämisestä kokonaan, valtaosa (59 %) jatkoi säästämistä samalla tavalla kuin ennenkin. Toiminimi- ja kevytyrittäjistä puolestaan 18 prosenttia oli lopettanut YEL:in rinnalla eläkesäästämisen kokonaan ja vain noin kolmannes oli jatkanut sitä samassa määrin kuin ennenkin kohonneesta YEL-maksusta huolimatta.

Kuva 12. YEL-maksujen kasvun vaikutus omaehtoiseen eläkesäästämiseen yhtiömuodon mukaan (n=46)

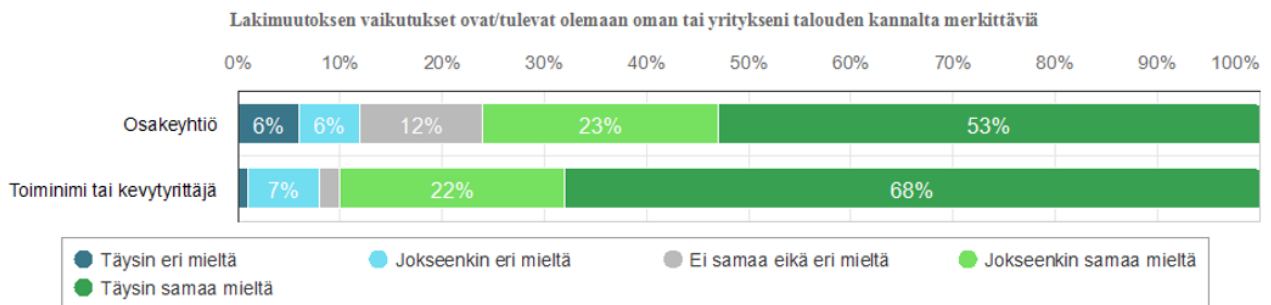
Kysymyksessä 15 vastaajia pyydettiin kertomaan mielipiteensä kahteen YEL-lakimuutoksen vaikutuksia koskevaan väittämään 5-portaisella Likertin asteikolla. Tulokset on havainnollistettu alla olevaan kuvaan 13. 87 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että lakimuutos vaikuttaa tai tulee vaikuttamaan merkittävästi heidän henkilökohtaiseen tai heidän yrityksensä talouteen. Vastaajista vain yhdeksän prosenttia koki, että lakimuutoksella ei ole juurikaan tai ollenkaan vaikutusta omaan tai yrityksen talouteen. Lakimuutoksen vaikutus myös vastaajien yrittäjyysintoon oli selkeästi negatiivinen. 83 prosenttia vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että lakimuutos

on heikentänyt heidän halukkuuttaan yrittäjänä toimimiseen. Vain 10 prosentilla vastaajista halu yrittäjyyteen ei ollut lakimuutoksen myötä kärsinyt paljoa tai ollenkaan.

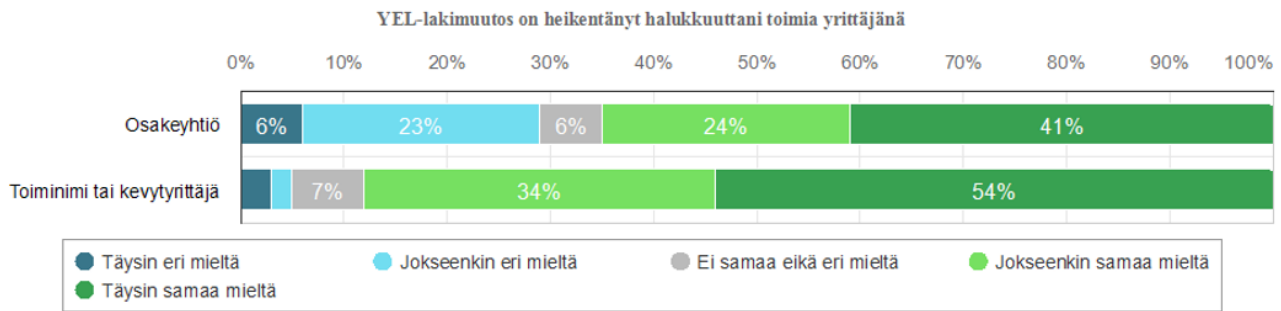
Kuva 13. Vastaajien mielipide YEL-lakimuutoksen vaikutuksia koskeviin väittämiin (n=77)

Toiminimi- ja kevytyrittäjistä valtaosa eli 90 prosenttia vastasi lakimuutoksen vaikutusten olevan merkittäviä heidän omalle tai heidän yrityksensä taloudelle (kuva 14). Osakeyhtiöyrittäjien osalta vastaava osuus oli pienempi, 76 prosenttia.

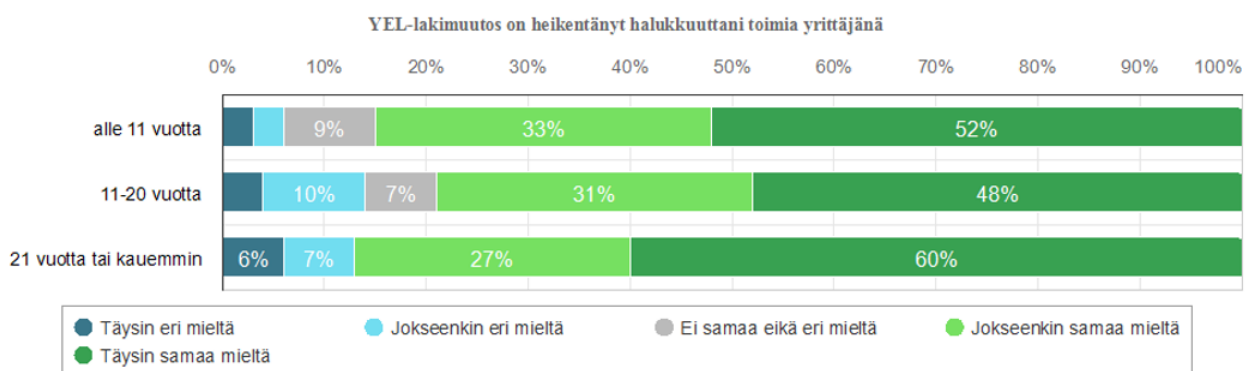
Kuva 14. Vastaajien mielipide YEL-lakimuutoksen vaikutuksista henkilökohtaiseen tai yrityksen talouteen yritysmuodon mukaan (n=77)

Vastauksissa oli yritysmuodosta riippuen eroa myös väittämän "YEL-lakimuutos on heikentänyt halukkuuttani toimia yrittäjänä" kohdalla, kuten kuvasta 15 havaitaan. Osakeyhtiöyrittäjistä 65 prosentilla yrittäjyyshalukkuus oli heikentynyt, 29 prosenttia puolestaan vastasi, ettei lakimuutoksella ole ollut halukkuuteen juurikaan tai ollenkaan vaikutusta. Toiminimi- ja kevytyrittäjien kohdalla taas halu yrittäjänä toimimiseen oli lakimuutoksen myötä heikentynyt jopa 88 prosentilla vastaajista, ja vain 5 prosenttia koki, ettei vaikutusta ole ollut.

Kuva 15. Vastaajien mielipide YEL-lakimuutoksen vaikutuksista haluun toimia yrittäjänä yritysmuodon mukaan (n=77)

Tämän väittämän vastauksissa oli pieniä eroja myös sen mukaan, kuinka kauan vastaaja oli yrittäjänä toiminut (kuva 16). Eniten lakimuutos oli heikentänyt kaikkein kokeneimpien yrittäjien halua yrittäjänä toimiseen, sillä heistä 60 prosenttia oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä. Tuoreemmista yrittäjistä (0-20 vuotta yrittäjyyttä) taas noin puolet valitsi ”Täysin samaa mieltä”-vaihtoehdon. Toisaalta myös toisesta ääripäästä löytyi eniten kaikkein kokeneimpia eli vähintään 21 vuotta yrittäjänä toimineita yrittäjiä. Lakimuutos ei ollut lainkaan heikentänyt yrittäjyyshalukkuutta kuudella prosentilla heistä, kun vastaava osuus tuoreemmista yrittäjistä oli vain noin kolme prosenttia. Lisäksi neutraalien ”Ei samaa eikä eri mieltä” -vastausten määrä näyttäisi vähenevän yrittäjyysvuosien lisääntyessä. Tuoreimmista eli alle 11 vuotta yrittäjänä toimineista neutraalisti asiaan suhtautui liki joka kymmenes vastaaja, kun kokeneimpiin yrittäjiin tultaessa neutraaleja vastauksia ei löytynyt yhtäkään.

Kuva 16. Vastaajien mielipide YEL-lakimuutoksen vaikutuksista haluun toimia yrittäjänä yrittäjyyden keston mukaan (n=77)

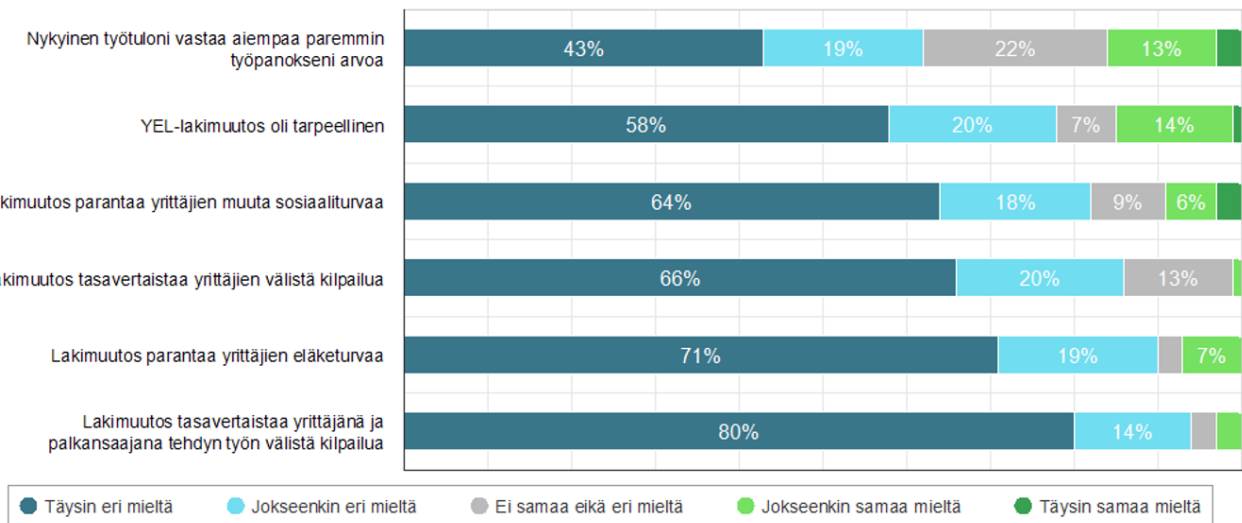
Molempien väittämien osalta tehtiin myös tilastollista testausta (liitteet 2 ja 3). Spearmanin järjestyskorrelaation avulla selvitettiin, oliko vastauksissa tilastollisesti merkitseviä eroja riippuen

vastaajien yrittäjyysvuosista, yrityksen liikevaihdosta tai YEL-vakuutuksen perustana olevasta työtulosta. Eroja ei kuitenkaan aineiston pienen koon takia näiden muuttujien osalta vastauksista löytynyt. Mann-Whitneyn U-testillä testattiin myös yritysmuodon vaikutusta vastauksiin, mutta tämänkään muuttujan osalta tilastollisesti merkitseviä eroja, joita voitaisi yleistää perusjoukkoon, ei vastauksissa ollut.

5.3 YEL-lakimuutoksen toimivuus

Kysymyksellä 16 pyrittiin kuuden väittämän avulla selvittämään vastaajien mielipidettä YEL-lakimuutoksen toimivuudesta. Väittämät perustuvat hallituksen lakimuutosesityksessä esille tuotuihin arvioihin lakimuutoksen vaikutuksista (ks. 3.3). Tulokset näkyvät alempana kuvassa 17. Lähes kaikki vastaajat (94 %) olivat eri mieltä siitä, että lakimuutos tasavertaistaisi kilpailua yrittäjänä ja palkansaajana tehdyn työn välillä. Vastaajat eivät olleet vakuuttuneita siitäkään, että lakimuutos parantaisi yrittäjien eläketurvaa, sillä 90 prosenttia oli väittämän kanssa täysin tai jokseenkin eri mieltä. Selkeä enemmistö vastaajista (86 %) ei nähnyt lakimuutoksen tasavertaistavan myöskään yrittäjien välistä kilpailua, ja lähes kaikki loput vastaajat (13 %) valitsivat tähän väittämään neutraalin ”ei samaa eikä eri mieltä” -vaihtoehdon.

Eläketurvan tavoin vastaajat eivät yleisesti nähneet YEL-lakimuutoksen parantavan yrittäjän muutaakaan sosiaaliturvaa. Vain yhdeksän prosenttia oli väitteen kanssa samaa mieltä, kun taas 82 prosenttia oli asiasta kokonaan tai jokseenkin eri mieltä. Lakimuutosta ei pitänyt tarpeellisena valtaosa (78 %) vastaajista. Toisaalta lakimuutoksen tarpeellisuuden puolella oli kuitenkin 15 prosenttia vastaajista. Kaikista kuudesta väitteestä eniten vastausten hajontaa syntyi ”Nykyinen työtuloni vastaa aiempaa paremmin työpanokseni arvoa”- väittämän kohdalla. Täysin tai jokseenkin eri mieltä asiasta oli 62 prosenttia vastaajista, joka on selvästi pienempi osuus verraten muiden viiden väitteen keräämiin vastaaviin vastauksiin. Toisaalta jopa yli viidennes vastaajista ei ollut tämän väitteen kanssa samaa eikä eri mieltä. Noin 16 prosenttia vastaajista oli vähintään jokseenkin samaa mieltä siitä, että heidän YEL-työtulonsa vastaa nyt paremmin heidän työpanoksensa arvoa kuin aiemmin.

Kuva 17. Vastaajien mielipide YEL-lakimuutoksen toimivuutta koskeviin väittämiin (n=77)

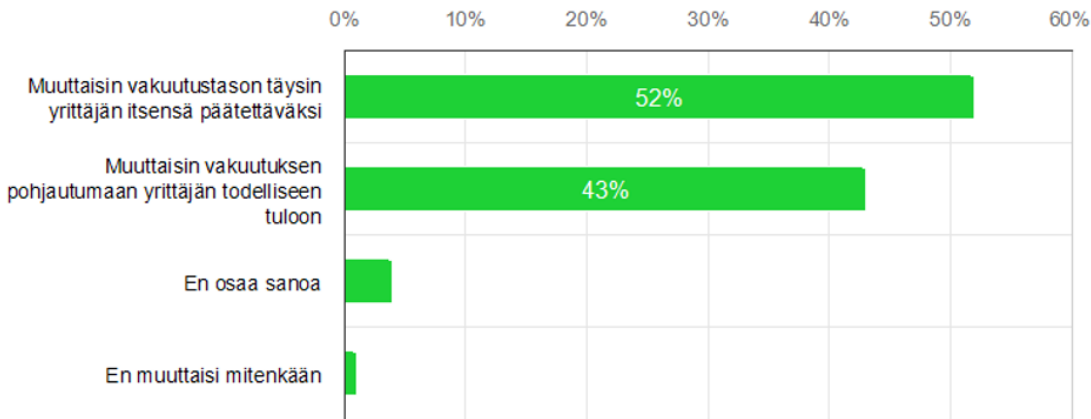
Osassa väittämistä vastauksissa oli eroja riippuen siitä, kuinka kauan vastaaja oli yrittäjänä toiminut. Lakimuutoksen tarpeellisuudesta oli jokseenkin samaa mieltä 27 prosenttia yli 21 vuotta yrittäjänä toimineista, kun vastaava osuus alle 11 vuotta yrittäjänä toimineista oli vain 9 prosenttia. Alle 11 vuotta yrittäjänä toimineista yksikään ei uskonut lakimuutoksen parantavan yrittäjien eläketurvaa, ja vain 3 prosenttia uskoi lakimuutoksen parantavan muuta sosiaaliturvaa. 11–20 vuotta yrittäjänä toimineilla suhtautuminen oli hieman positiivisempaa ja yli 20 vuotta yrittäneistä positiivisinta, sillä 13 prosenttia heistä uskoi eläke- ja sosiaaliturvan parantumiseen lakimuutoksen myötä.

Kaikkien kuuden väittämän osalta laskettiin Spearmanin järjestyskorrelaatio sekä tehtiin Mann-Whitneyn U-testi, jotta nähtiin, onko vastauksissa merkitsevää eroa riippuen vastaajien yritysmuodosta, yrittäjyyden kestosta, yrityksen liikevaihdosta tai YEL-työtulosta (liitteet 2 ja 3). Erot eivät kuitenkaan minkään väittämän kohdalla olleet tilastollisesti merkitseviä eli yleistettävissä, mikä johtuu aineiston suppeudesta.

5.4 YEL-järjestelmän kehittämistarpeet

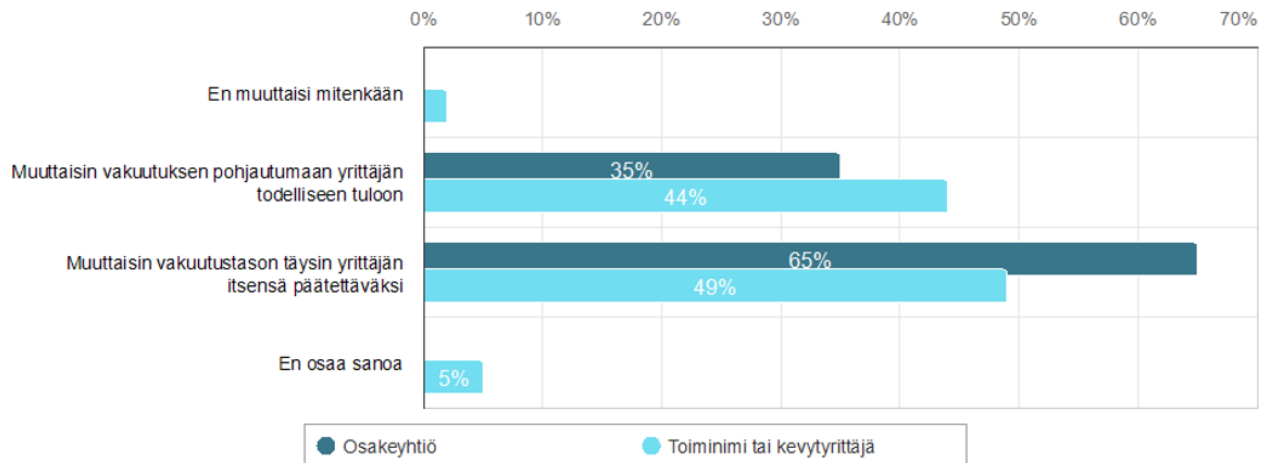
Viimeisenä osana kyselyä haluttiin selvittää, miten vastaajat toivoisivat jatkossa yrittäjien eläkejärjestelmää kehitettävän. Viimeinen osa sisälsi kaksi kysymystä, jotka oli suunnattu kaikille vastaajille riippumatta heidän vastauksistaan aiempiin kysymyksiin. Kysymys 17 kuului: ”Miten muuttaisit nykyistä YEL-järjestelmää jos saisit?”, ja vastausvaihtoehdot annettiin neljä. Yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että vakuuttamisen taso tulisi muuttaa täysin yrittäjän itsensä päätettäväksi (kuva 18). Hieman alle puolet vastaajista taas muuttaisi YEL-vakuutuksen pohjautumaan yrittäjän

todelliseen tuloon. Vastaajista neljä prosenttia ei osannut sanoa miten muuttaisi YEL-järjestelmää. Huomionarvoista on, että ainoastaan yksi prosentti vastaajista ei muuttaisi järjestelmää mitenkään.

Kuva 18. Vastaajien näkemys YEL-järjestelmän muuttamisesta jatkossa (n=77)

Kysymykseen 17 tulleissa vastauksissa oli jonkin verran eroa yritysmuodosta riippuen, kuten alla olevasta kuvasta 19 huomataan. Toiminimi- ja kevytyrittäjistä noin puolet muuttaisi YEL-vakuutuksen pohjautumaan yrittäjän todelliseen tuloon ja toinen puolisko kannatti vakuutustason suhteen täyden päätösvallan antamista yrittäjälle itselleen. Osakeyhtiö-yrittäjistä taas kaksi kolmasosaa eli toiminimi- ja kevytyrittäjiä selvästi suurempi osuus oli yrittäjän täyden päätösvallan kannalla.

Kuva 19. Vastaajien mielipide YEL-järjestelmän muuttamisesta yritysmuodon mukaan (n=77)

Kyselyn viimeinen kysymys oli avoin kysymys, jossa vastaajat pääsivät vapaasti omin sanoin kertoamaan, mitä kehittämistarpeita he nykyisessä YEL-järjestelmässä näkevät. Kyselyn kaikista 77 vastaajasta 40 vastaajaa eli 52 prosenttia kertoi avoimeen vastauskenttään näkemyksiään YEL-järjestelmän muutostarpeista. Tämän kysymyksen kohdalla tulokset analysoitiin sekä laadullisella

että määrällisellä menetelmällä. Vastaukset teemoiteltiin eli jaettiin näkökulman mukaan ryhmiin sekä laskettiin kunkin teeman saama määrä mainintoja. Osassa vastauksista oli tuotu esiin useampi näkökulma, joten mainintojen yhteismäärä on täten suurempi kuin itse vastausten lukumäärä. Tulokset on havainnollistettu taulukkoon 3.

Taulukko 3. Vastaukset avoimeen kysymykseen YEL-järjestelmän kehittämisestä teemoiteltuna (n=40)

Mitä kehittämistarpeita näet nykyisessä YEL-järjestelmässä?		
Näkökulma	Lkm	%-osuus
YEL-maksut ovat liian suuria suhteessa niiden tuomaan sosiaaliturvaan	14	35
Vakuutuksen tulisi perustua yrittäjän todelliseen tuloon	11	28
YEL-maksut tulisi rahastoida	8	20
Yrittäjän pitäisi saada itse päättää miten sosiaaliturvansa järjestää	8	20
YEL-maksun pienentäminen niiltä, jotka turvaavat eläkettään myös muilla tavoin, esim. sijoittamalla	7	18
Jonkin verran päätösvaltaa tulisi jättää yrittäjälle itselleen yksilöllisten tilanteiden takia	5	13
Vakuutuksen tulisi perustua yrittäjän todelliseen tuloon skaalautuen progressiivisesti	2	5
Aloittavan yrittäjän alennus tulisi poistaa, ja antaa alennus yli 60-vuotiaille	1	3
Perheettömällä maksun tulisi olla pienempi	1	3
Alimman eläkeiän jälkeen YEL-velvollisuus tulisi poistaa	1	3
Yrittäjyyteen kannustamiseksi kaikille yrittäjäksi alkaville tulisi valtion puolesta sijoittaa eläkesumma	1	3

Kaikista yleisin näkökulma avoimen kysymyksen vastauksissa oli siis se, että YEL-vakuutus on liian kallis suhteessa sillä saatavaan sosiaaliturvaan. Vastanneista 35 prosenttia toi tämän esiin.

On epäreilua maksaa pienistä tuloista summia joihin ei ole varaa. Mielelläni haluaisin hyvän eläkkeen, mutta mun täytyy selvitä siihen eläkkeeseen asti.

Maksut ovat järjettömän suuria eikä eläkettä kuitenkaan kerry samalla tavalla kuin palkansaajilla. Maksujen pitää olla pienempiä, jotta yrittäjille jää omasta työstä jotain käteen!

Ei ole järkevää maksaa niin paljon ja saada niin vähän. Yksin yrittäjällä on niin pienet tulot että ei pysty maksamaan niin suuria summia. Muutaman vuoden kuluttua ei moni yrittäjä enään pysty jatkamaan...

Toiseksi yleisin (28 %) avoimen kysymyksen vastauksissa esille noussut näkökulma oli se, että YEL-vakuutuksen tason tulisi pohjautua yrittäjän todelliseen tuloon, ei vastaavaa työtä tekevän palkansaajan ansioon tai liikevaihtoon, jota eläkeyhtiöiden käyttämä YEL-laskuri hyödyntää (ks. luku 2.1).

Eläkemaksu pitäisi perustua edellisen vuoden verotettuun tuloon. Silloin se olisi todenmukainen.

Paras muutos olisi jos toimisi niinkuin Tyel että maksetaan sen mukaan mitä maksaa itelle palkkaa. Tilinpäätöksen jälkeen tulee tasauslasku kun tulos on selvillä.

YEL pitää laskea yrittäjälle jäävän tulon mukaisesti siten, että tuloista vähennetään ensin yritystoiminnan kulut, koska yritystoiminnan kautta laskutettu tulo ei ole todellinen tulon määrä, joka yrittäjälle käteen työstä.

Koko YEL-järjestelmä pitäisi miettiä uudelleen. Nykyinen järjestelmä ei kerrytä yrittäjän eläkettä riittävällä tavalla eikä maksujen peruste ole realistinen todellisen tuloksen suhteen.

YEL-maksujen rahastointi puolestaan oli joka viidennessä vastauksessa esiin tuotu kehitystarve.

YEL-vakuutusmaksut on rahastoitava samaan tapaan kuin TyEL-vakuutuksetkin. Tämän luulisi olevan itsestäänselvyys ja on täysin käsittämätöntä ettei sitä keksitty jo 1970-luvulla, mutta sitä korkeampi aika onkin aloittaa NYT.

Eläkkeiden rahastointi. Eläkkeiden tulisi kerryttää yrittäjän omaa eläkettä, ei nykyisten eläkeläisten.

YEL voisi olla myös hieman kuin tyel - rahasto, johon säästetään, tai yrittäjä itse voi valita jonkun rahaston johon säästetään.

Suurin ongelma on se, että eläkevaroja ei ole rahastoitu eivätkä ne siten riitä nykyisten eläkkeiden maksamiseen.

Lisäksi viidennes avoimeen kysymykseen vastanneista oli sitä mieltä, että yrittäjän täytyisi kokonaan itse saada päättää eläkevakuutuksestaan. 18 prosenttia vastaajista kannatti YEL-maksujen pienentämistä niiltä, jotka sijoittavat eläkettään varten omaehtoisesti.

Jokaisen yrittäjän tulisi itse saada päättää, miten eläkkeensä ja sairauskulunsa suunnittelee.

Pitää sallia täydellinen vapaus määrätä YELin vuositulo. Yrittäjän vapaus pitää tarkoittaa muutenkin kuin vapautta tehdä yötä päivää töitä.

Olisi hyvä, jos Yel-maksut olivat yrittäjän itse päätettävissä. Ei yrittäjän työtuloa ja työpanosta voi mitenkään verrata palkansaajan työtuloon ja työpanokseen, kuten tämän uudistuksen myötä tehdään.

Mielestäni yrittäjällä pitäisi olla pakollinen eläkevakuutus- tai säästö, mutta sen järjestämisen tapa pitäisi saada valita itse. Yrityksenä olen ottanut itselleni yksityisen lisäeläkevakuutuksen. Maksan sinne kaksi kertaa enemmän kuin mitä maksan YELiä. Uskon se tuottavan itseni kannalta paremman lopputuloksen. Yhteiskunta ei välttämättä ole samaa mieltä.

Yrittäjät keräävät eläkettä muillakin keinoin, itse esimerkiksi sijoitan pörssiin huomattavia summia osana tulevaa eläkettä. Tätä ei huomioida mitenkään eläkeyhtiöissä. Tosin eläkeyhtiöthän käyvät itse vilkkaasti kauppaa pörssissä...

6 Pohdinta

Tässä luvussa tehdään yhteenveto tutkimustuloksista sekä kerrotaan tutkimusprosessin varrella heränneet jatkotutkimusehdotukset aiheeseen liittyen. Luvussa arvioidaan myös tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä. Lopuksi pohditaan vielä opinnäytetyöprosessia itsessään ja sen aikana tapahtunutta oppimista osana kirjoittajan ammatillista kehittymistä.

6.1 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millainen on Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenten kokemus vuoden 2023 alusta voimaan tulleesta YEL-lakimuutoksesta tutkimushetkellä kesällä 2024. Tähän päätutkimusongelmaan lähdettiin hakemaan vastausta kolmen alatutkimuskysymyksen avulla. Ensimmäisellä alatutkimuskysymyksellä kartoitettiin lakimuutoksen vaikutuksia Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäseniin. Toinen alatutkimuskysymys taas kartoitti jäsenten kokemusta lakimuutoksen toivuudesta, ja kolmantena selvitettiin vielä näkemyksiä YEL-järjestelmän kehitystarpeista.

Lakimuutoksen seurauksena työtulo oli noussut kolmella neljästä vastaajasta. Valtaosa heistä ei ollut pystynyt siirtämään kasvanutta YEL-maksurasitetta tuotteidensa tai palveluidensa hintoihin, ja koki näin ollen maksukorotuksen olevan suoraan pois heidän omista tuloistaan. Vastaajista, jotka olivat YEL-vakuutuksen rinnalla säästäneet eläkettä varten myös omaehtoisesti, lähes puolet oli YEL-maksujen kallistumisen seurauksena vähentänyt tätä vapaaehtoista eläkesäästämistä ja 15 prosenttia luopunut siitä kokonaan. Lakimuutosesitykseen kirjattu arvio siitä, että pakollisten eläkemaksujen kasvu vähentäisi vapaaehtoista eläkesäästämistä ja näin eläketurvan kartuttamisen muoto vain muuttuisi (HE 102/2022 vp, 17), vaikuttaisi siis tämän tutkimuksen valossa vähintään jossain määrin toteutuvan. Samalla tämän on tosin arvioitu lieventävän YEL-maksurasitteen kasvun aiheuttamia mahdollisia negatiivisia vaikutuksia, kuten yritysten kannattavuuden sekä yrittäjyyden houkuttelevuuden heikentymistä (HE 102/2022 vp, 17). Tuloksista kuitenkin kävi jo edellä ilmi, että korotus YEL-maksuun on pois vastaajien omasta tienestistä, ja lisäksi huomionarvoinen tulos on se, että 83 prosentilla vastaajista lakimuutos oli heikentänyt halukkuutta toimia yrittäjänä. Tutkimustulokset eivät siis tue lakimuutosesityksen arviota siitä, että eläkesäästäminen vain muuttaisi muotoaan ja näin lakimuutoksen ei-toivotut vaikutukset vähenisivät.

Tutkimustulosten perusteella lakimuutoksen vaikutusten merkittävyys Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäseniin näyttäisi jonkin verran riippuvan yritysmuodosta. Osakeyhtiöyrittäjistä työtuloa oli nostettu tarkastuksen seurauksena isommalla osalla kuin toiminimi- ja kevytyrittäjistä. Tästä huolimatta toiminimi- ja kevytyrittäjistä poiketen valtaosa osakeyhtiöyrittäjistä oli pystynyt jatkamaan myös vapaaehtoista eläkesäästämistä, eikä lakimuutos ollut myöskään heikentänyt halukkuutta

yrittäjyyteen osakeyhtiöyrittäjillä läheskään yhtä laajasti kuin toiminimi- ja kevytyrittäjillä. Näiltä osin tämän tutkimuksen valossa on siis nähtävissä, että lakimuutoksella on negatiivisemmat vaikutukset jäsenistön toiminimi- ja kevytyrittäjiin. Hallituksen lakimuutosesityksessä todetaankin, että yritysten erilaisuuden takia myös muutoksen vaikutukset luultavasti osuvat niihin eri tavoilla (HE 102/2022 vp, 17). Kyselyn taustatiedot osoittivat, että toiminimi- ja kevytyrittäjillä sekä liikevaihto että työtulo olivat selvästi osakeyhtiöyrittäjiä alhaisemmat, ja lisäksi yleisesti ottaen osakeyhtiö on verotuksellisesti edullisempi yhtiömuoto tulojen kasvaessa. Lienee siis perusteltua ajatella toiminimi- ja kevytyrittäjien taloudessa olevan vähemmän liikkumavaraa osakeyhtiöyrittäjiin verrattuna, jolloin on ymmärrettävää, että kaikille samansuuruinen 4000 euron maksimikertakorotus työtuloon on vaikutuksiltaan mittavampi toiminimi- ja kevytyrittäjille.

Vastaajat eivät olleet vakuuttuneita lakimuutoksen toimivuudesta. Tämä kävi ilmi vastauksista kyselyssä esitettyihin väittämiin, jotka oli koottu lakimuutosesityksen sisältämien vaikutusarvioiden pohjalta. Valtaosa vastaajista oli eri mieltä siitä, että lakimuutos tasavertaistaisi yrittäjien välistä kilpailua. Vielä jyrkemmän vastaanoton sai väittämä siitä, että lakimuutoksen seurauksena kilpailu palkansaajana ja yrittäjänä tehdyn työn välillä tasavertaistuisi. Tästä olivat eri mieltä lähes kaikki vastaajat. Nämä tulokset kertonevat siitä, etteivät vastaajat ole kokeneet yrittäjien alivakuuttamisen todellisuudessa aiemminkaan mahdollistaneen tuotteiden tai palveluiden hintojen laskemista. Vastaajat olivat pääosin eri mieltä myös siitä, että lakimuutos parantaisi yrittäjien eläke- ja sosiaaliturvaa, joka oli lakimuutoksen päätavoite. Pieni osa (15 %) vastaajista kuitenkin piti lakimuutosta tarpeellisenä ja arvioi työtulonsa vastaavan nyt aiempaa paremmin todellisen työpanoksensa arvoa, mielipide näihin kahteen väittämään oli siis hieman myönteisempi kuin muihin. Kokeneemmat yrittäjät uskoivat tuoreita yrittäjiä enemmän lakimuutoksen tarpeellisuuteen sekä sosiaali- ja eläketurvan paranemiseen. Tämä voi johtua siitä, että kokeneilla yrittäjillä eläkevuodet saattavat olla lähempänä ja näin eläkekertymän merkitys ajankohtaisempi asia. Voi myös olla, että tuoreilla yrittäjillä mielipiteisiin vaikuttaa kokeneita yrittäjiä suurempi huoli kohonneesta vakuutusmaksurasteista, kun yritystoiminta ja asiakaskunta ei todennäköisesti ole yhtä vakiintunutta.

Tutkimustulosten valossa tarve YEL-järjestelmän kehittämiseksi on kiistaton. Vastaajista ainoastaan yksi prosentti ei muuttaisi järjestelmää mitenkään. Yli puolet vastaajista muuttaisi vakuutustason täysin yrittäjän itsensä päätettäväksi, vajaa puolet pohjautumaan yrittäjän todelliseen tuloon. Lisäksi avoimeen kysymykseen järjestelmän kehittämistarpeista tuli runsaasti vastauksia, mikä kertoo siitä, että aihe herättää paljon mielipiteitä ja väylät näiden näkemysten esiin tuomiseen ovat erittäin tervetulleita. Yleisin näissä vastauksissa esiin tuotu näkökulma oli YEL-vakuutuksen kallis hinta suhteessa sen tuomaan sosiaaliturvaan. Teoriaosuudessa havainnollistettiin, että esimerkiksi 1800 euron kuukausieläkkeen kerryttämiseksi tulisi YEL-maksua maksaa karkeasti laskettuna

yli 600 euroa kuukaudessa läpi työuran (ks. 2.7), joka lienee useimmalle mikro- ja yksinyrittäjälle merkittävä summa. Yllättävää ei siis ollut se, että myös avoimissa kommentteissa nousi usein esille toive vakuuttamispäätävällän antamisesta yrittäjälle itselleen sekä todellisen tulon käyttämisestä vakuutustason perusteena. Lisäksi vastauksissa mainittiin useasti YEL-maksujen rahastoinnin tarve TyEL-maksujen tapaan, joka toistui myös lakiesityksestä annetuissa asiantuntijalausunnoissa (ks. 3.4).

Tutkimuksen päätavoite oli selvittää, millainen on Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenistön kokemus YEL-lakimuutoksesta ja sen vaikutuksista tutkimushetkellä. Asetettuihin alaongelmiin saatujen vastausten pohjalta myös pääongelma saatiin ratkaistua. Valtaosalla vastaajista työtulo oli tarkastuksen myötä noussut. Tästä seurannut YEL-maksujen kasvu on ollut pois vastaajien omista tuloista, ja vapaaehtoinen eläkesäästäminen on monella vähentynyt. Suurin osa vastaajista koki halukkuutensa yrittäjänä toimimiseen heikentyneen lakimuutoksen seurauksena. Vain pieni osa piti lakimuutosta tarpeellisena, eikä lakimuutosesitykseen kirjattujen arvioiden lakimuutoksen positiivisista vaikutuksista, kuten sosiaaliturvan paranemisen sekä työn hinnoittelun tasavertaistumisen, koettu toteutuneen. Yhtä mieltä sen sijaan oltiin siitä, että YEL-järjestelmää tulee jatkossa kehittää. Kehityskohteina nähtiin erityisesti vakuutuksen hinnan kohtuullistaminen, yrittäjän vapauden lisääminen vakuuttamisen suhteen, vakuutustason määrittämiseen käytettyjen perusteiden muuttaminen sekä YEL-maksujen rahastoinnin aloittaminen.

Jatkotutkimuksena tälle tutkimukselle voisi samantyyppisen kyselyn teettää useiden vuosien päästä uudelleen ja ottaa kohderyhmäksi mikroyrittäjien sijasta kaikenkokoisten yritysten yrittäjät. Tällöin YEL-lakimuutoksen myötä työtulot on kertaalleen tarkastettu kaikilta yrittäjiltä, ja olisi mielenkiintoista esimerkiksi vertailla eri kokoluokkien yrittäjien vastauksia keskenään. Toinen jatkotutkimusidea on tarttua tässäkin työssä ilmenneeseen YEL-maksujen rahastointitarpeeseen. Laadullisella tutkimuksella voisi esimerkiksi selvittää erilaisia ratkaisuja rahastoinnin käynnistämiseen hyvine ja huonoine puolineen.

6.2 Luotettavuuspohdinta

Reliaabelius tarkoittaa tutkimustulosten tarkkuutta ja toistettavuutta. Tutkimustulokset eivät saa olla sattumanvaraisia, jonka vuoksi tutkijalta vaaditaan kriittisyyttä ja tarkkuutta niin tietojen keräämisen, käsittelyn kuin tulkinnankin kohdalla. Tutkijan tulee valita käyttöönsä sellaiset tilasto-ohjelmat ja -menetelmät, joiden käytön hän hallitsee. Lisäksi kovin pieni otoskoko aiheuttaa tulosten sattumanvaraisuutta, ja otoksen tulisi vastata koko perusjoukkoa eikä vain tiettyä osaa siitä. (Heikkilä 2014, 28.)

Alhainen vastausprosentti (2,85 %) heikentää tämän tutkimuksen reliabiliutta. Vastaamatta jättäneiden mielipiteet puuttuvat aineistosta, mikä vaikeuttaa tulosten toistettavuutta ja tekee näin tuloksista suuntaa antavat. Vastaukset saattoi aiheuttaa kyselyn ajoittuminen kesään, jolloin ihmisillä on varmasti mielekkäämpääkin tekemistä kuin kyselyyn vastaaminen ruudun ääressä. Kyselystä oli tarkoitus muistuttaa Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n Facebook-sivulla noin viikko ennen vastausajan päättymistä, mutta kiireisen lomakauden takia yhdistyksessä ei tätä ehditty tekemään, mikä saattoi osaltaan pienentää vastausprosenttia. Palkinnon arpominen vastaajien kesken olisi voinut houkuttaa lisää vastaajia, mutta se olisi vaatinut yhteystietojen keräämistä ja vienyt näin vastaajien anonymitteen, joten siihen ei haluttu lähteä. Otantavirheen mahdollisuutta tutkimuksessa puolestaan ei ollut, sillä kyseessä oli kokonaistutkimus. Tuloksia käsiteltiin ja analysoitiin ajan kanssa ja vain helppokäyttöisellä Webropol-ohjelmalla sekä sen SPSS-työkalulla menetelmäohjaajan apua hyödyntäen. Näin minimoitiin huolimattomuudesta tai osaamattomuudesta johtuvat virheet tulosten analysoinnissa.

Validius puolestaan tarkoittaa sitä, onko tutkimuksella onnistuttu mittaamaan juuri sitä, mitä sillä oli tarkoituskin mitata (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2016, 231). Tutkimuksen validius tulee varmistaa huolellisesti suunnitellulla tiedonkeruulla, eli kyselylomakkeen sisällön tulee olla yksiselitteinen ja tutkimusongelmaan nähden kattava (Heikkilä 2014, 27). Kysymysten muotoiluun käytettiin aikaa, jotta ne olisivat vastaajille mahdollisimman selkeitä ja helposti ymmärrettävissä. Lisäksi testaaajien palautteen perusteella joitain kohtia vielä hiottiin ennen kyselyn julkaisua. Tästä huolimatta tulosten analysointivaiheessa huomattiin, että kysymyksessä 15 esitetty väittämä oli monitulkintainen. ”Laki muutoksen vaikutukset ovat/tulevat olemaan oman tai yrityksen talouden kannalta merkittäviä”-väittämällä tarkoitettiin negatiivisia vaikutuksia kasvavien YEL-maksukustannusten takia, mutta väittämän voidaan ymmärtää tarkoittavan myös sitä, että vaikutukset ovat hyvällä tapaa merkittäviä kohonneen sosiaali- ja eläketurvan ansiosta. Tämä väittämän osalta siis tulosten luotettavuuteen tulee suhtautua kriittisesti.

Kysely laadittiin tutkimusongelmien pohjalta peittomatriisia (ks. 1.1) apuna käyttäen. Kysely haluttiin pitää tarpeeksi lyhyenä, jotta vastaajien mielenkiinto ja jaksaminen riittäisi kyselyn loppuun asti. Tämä hieman heikentää tutkimuksen validiutta, sillä kaikkea aiheeseen liittyvää ei pystytty kysymään. Tästä huolimatta päätutkimusongelma onnistuttiin kuitenkin alaongelmiin saatujen vastauksen avulla ratkaisemaan.

Ulkoisen validiteetti tarkoittaa tutkimustulosten yleistettävyyttä eli paikkansa pitävyyttä kohderyhmässä ja käytännössä (Kananen 2015, 347). Tämän tutkimuksen kohderyhmänä oli Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n jäsenistö, josta kyselyyn vastasi 77 henkilöä. Ulkoista validiteettia heikentää tässä tapauksessa se, ettei ole varmuutta siitä, miten hyvin vastaajat edustavat koko jäsenistöä. Tilastoja

jäsenistön taustatiedoista tiedusteltiin yhdistykseltä, mutta niiden seulominen opinnäytetyötä varten olisi vaatinut yhdistykseltä kohtuuttoman paljon resursseja, joten ajatuksesta luovuttiin. Yhdistyksen puheenjohtaja Hanénin (27.9.2024) mukaan vastaajien yritysmuotojakauma kuitenkin heijastelee kohtuullisen hyvin koko jäsenistön yritysmuotojakaumaa.

Yksi validiteetin muoto on kriteerivaliditeetti, jonka käyttö perustuu omien tutkimustulosten tukemiseen viittaamalla aiempiin tutkimuksiin, joissa on saatu samanlaisia tutkimustuloksia (Kananen 2015, 349). Tämän tutkimuksen kriteerivaliditeettia heikentää selkeästi se, ettei aiheen tuoreuden takia tutkimushetkellä löytynyt aiempia vastaavia tutkimuksia, joihin tuloksia olisi voinut verrata. Myös tältä osin tutkimustuloksia voidaan siis pitää vain suuntaa antavina.

Tutkimuksen luotettavuuden lisäksi eettisyys on tärkeä näkökulma huomioida osana opinnäytetyöprosessia. Eettisesti hyvän tutkimuksen toteuttaminen vaatii hyvän tieteellisen käytännön noudattamista. Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tehty tutkimustyö on kokonaisuudessaan toteutettu rehellisesti, huolellisesti ja tarkasti. Työssä käytetyt tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmät ovat eettisesti kestäviä. Lisäksi hyvää tieteellistä käytäntöä noudattavassa tutkimuksessa on noudatettu avoimuutta tuloksia julkaistaessa sekä kunnioitettu toisten tutkijoiden työtä asianmukaisesti. Tiedonhankintatavoissa on kiinnitetty huomiota siihen, että tutkimukseen osallistuvat henkilöt tekevät sen vapaasta tahdostaan, ymmärtävät mitä tutkimus koskee ja mihin tietoja käytetään. (Hirsjärvi ym. 2016, 23–25.)

Tässä tutkimuksessa eettisyys on pyritty huomioimaan kaikissa tutkimusvaiheissa. Tutkimuksen vaiheet ja käytetyt menetelmät on kuvattu läpinäkyvästi. Kyselylomakkeen alussa kuvattiin lyhyesti ja selkeästi tutkimuksen tarkoitus, kohderyhmä sekä vastausten käyttötarkoitus. Nämä asiat kerrottiin tarkemmin vielä tutkimustiedotteessa, jonka hyväksymällä vastaaja antoi suostumuksensa tutkimukseen osallistumiseen, ja vasta tällöin kysely alkoi. Tutkittavat ovat siis ottaneet osaa tutkimukseen omasta tahdostaan ja tienneet tarkasti mihin osallistuvat. Kyselylomakkeen kysymysten suunnittelussa huomioitiin myös vastaajien anonymiteetin säilyttäminen. Tutkimusaineisto käsiteltiin huolellisesti ja tulokset on esitetty rehellisesti ja mahdollisimman selkeästi. Menetelmäohjaajan apua hyödynnettiin eri tutkimusvaiheissa virheiden mahdollisuuden minimoimiseksi. Asianmukaisilla lähdeviittauksilla on varmistettu muiden tutkijoiden työn kunnioittaminen.

6.3 Oman oppimisen ja opinnäytetyöprosessin arviointi

Opinnäytetyöprosessi oli juuri niin työläs kuin etukäteen ajattelinkin sen olevan. Opintojen aiemmat isommat projektit oli tehty ryhmätyönä, joten näin ison kokonaisuuden luominen yksin jännitti. Omalla kohdallani haasteellisimmaksi osaksi prosessia osoittautui aiheen valinta ja rajaaminen.

Silloinen työnantajani oli kiinnostunut toimimaan työn toimeksiantajana, mutta suunnitelma peruuntui salassapitovaatimuksen takia. Tässä vaiheessa minulla ei ollut varasuunnitelmaa, joten sopivan aiheen löytäminen kesti. Jälkikäteen ajateltuna aiheen aktiivinen etsiminen olisi ollut siis hyvä aloittaa paljon aiemmin. Lopulta aiheeksi valikoitui YEL-lakimuutos, sillä se oli ajankohtainen, ollut mediassakin esillä ja kosketti lähipiiriini kuuluvia yrittäjiä.

Teoriaosan kirjoittaminen oli mielenkiintoista, sillä aihevalintaani tuki myös se, että halusin oppia YEL-vakuuttamisesta paljon lisää. Pieneksi haasteeksi ensimmäisen teorialuvun kirjoittamisessa osoittautui se, että aiheesta tuntui löytyvän yllättävän niukasti kirjalähteitä. Luvussa on täten nojattu internet-lähteisiin hieman enemmän kuin olisin halunnut. Toisaalta näin lähdekriittisyyteni kehittyi varmasti paljon enemmän kuin pelkkiä kirjalähteitä käyttämällä. Lakitekstiin ja -esitykseen perehtyminen ja sen lähteenä käyttäminen hieman jännitti vaivalloisuudellaan etukäteen, mutta ei lopulta ollut niin haastavaa kuin olin ajatellut.

Onnistuin opinnäytetyöprosessin aikatauluttamisessa kohtalaisesti. Haasteita aikataulun suunnitteluun toi aiheen puuttuminen sekä työtilanteen epävarmuus. Kun työn suunnittelu tammikuussa alkoi, selvää oli, ettei työ valmistuisi sen lukukauden aikana. Asetin tavoitteeksi saada kuitenkin opinnäytetyön johdannon ja teoriaosan tehdyksi ennen toukokuuta, jolloin olin siirtymässä osa-aikatyöstä kokoaikaiseen kesätyöpestiin uudessa työpaikassa ja uudella alalla. Tässä onnistuin hyvin, mutta uusi työ verotti voimia sen verran, etten kesällä ihan pysynyt aikataulussa. Alkuperäisen aikataulun olin suunnitellut sen mukaan, että syyskuun alusta palaisin osa-aikatyöhön ja näin aikaa opinnäytetyön loppuun kirjoittamiselle jäisi taas enemmän, jolloin saisin sen palautettua lokakuun alussa. Sain kuitenkin kesän päätteeksi jatkaa kokoaikaisena työntekijänä, mikä oli erittäin iloinen yllätys, mutta hieman viivästytti opinnäytetyöprosessin loppuun viemistä. Pidin kuitenkin huolen, että työ etenee viikoittain, ja lopulta opinnäytetyö valmistuikin lokakuun lopussa eli vain alle kuu-kautta suunniteltua myöhemmin, mihin olen erittäin tyytyväinen.

Kehityin opinnäytetyön ansiosta asiatekstin kirjoittamisessa, ja opin käyttämään Webropol-ohjelmaa sekä ylipäätään toteuttamaan kyselytutkimuksen alusta loppuun. Menetelmäpajasta oli itselleni paljon hyötyä, sillä tulososiosta tuli varmasti parempi sen myötä. Olen siis tyytyväinen siihen, etten yrittänyt analysoida tuloksia täysin omin neuvoin. Työn teoriaosaa kirjoittaessa opin valtavasti YEL-vakuutuksesta, sillä se oli itselleni palkansaajana ennestään jokseenkin vieras aihe. Uskon tästä tietoudesta olevan hyötyä jatkossa taloushallinnossa työskennellessäni asiakkaiden ollessa yrittäjiä. Opinnäytetyöprosessi kehitti myös itsensä johtamisen taitoa, kun olin yksin vastuussa kaikkeen työhön liittyvästä aina tavoiteasetannasta ja aikatauluttamisesta oman jaksamisen vaalimiseen. Tämän koen ehdottomasti olevan yleisesti hyödyksi työurallani jatkossa.

Pikkutarkkuuteen ja vahvaan itsekritiikkiin taipuvaisena persoonana asetin opinnäytetyöprosessin alkaessa tavoitteekseni päästää irti liiasta vaativuudesta itseäni ja työtäni kohtaan, sillä tärkeintä oli kuitenkin työn valmistuminen eikä sen täydellisyys. Tätä jouduin muistuttamaan itselleni prosessin varrella, mutta koen onnistuneeni tavoitteessani hyvin. Työ eteni kesää lukuun ottamatta tasaisesti juuri sen ansiosta, etten tavoitellut täydellisyyttä. Tämä madalsi ehdottomasti kynnystä avata kerta toisensa jälkeen tietokone ja jatkaa kirjoittamista. Opinnäytetyöprosessi oli myös hyvä muistutus itselleni siitä, kuinka sitkeä olen kun jotain päätän ja haluan tavoitteen saavuttaa.

Lähteet

Björk, P., Kotavaara, O., Saarela M., Simunaniemi, A. & Muhos, M. MY Tilastot Mikroyritysten tilastokatsaus - Avainluvut. Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti. Luettavissa:

https://www.oulu.fi/my_tilastot/2024/avainluvut.html. Luettu: 13.10.2024.

Eduskunta 9.2.2024. Asian käsittelytiedot HE102/2022 vp. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_102+2022_asiantuntijalausunnot.aspx. Luettu: 16.4.2024.

Eläketurvakeskus 2024. Ennakkotietoa YEL-vakuutusten työtuloista vuonna 2023. Eläketurvakeskus. Helsinki. Luettavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/148463/Ennakkotieto%20YEL-vakuutusten%20ty%c3%b6tuloista%20vuonna%202023.pdf?sequence=5&isAllowed=y>. Luettu: 5.4.2024.

Eläketurvakeskus 2023. Suomen työeläkevakuutetut 2022. Eläketurvakeskuksen tilastoja 13/2023. Eläketurvakeskus. Helsinki. Luettavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/147942/suomen-tyoelakevakuutetut-2022.pdf?sequence=2&isAllowed=y>. Luettu: 5.4.2024.

Eläketurvakeskus s.a. a. YEL-yrittäjät. Luettavissa: <https://www.etk.fi/suomen-elakejarjestelma/elaketurva/tyoelaketurvan-kattavuus-ja-vakuuttaminen/yel-yrittajat/>. Luettu: 7.3.2024.

Eläketurvakeskus s.a. b. YEL-eläkkeiden kustannustenjako ja YEL:n valtion osuus. Luettavissa: <https://www.etk.fi/suomen-elakejarjestelma/rahoitus-ja-sijoitustoiminta/tyoelakkeiden-kustannusten-jako/yel-elakkeiden-kustannustenjako/>. Luettu: 23.4.2024.

EV 212/2022 vp – HE 102/2022 vp, Eduskunnan vastaus. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/EduskunnanVastaus/Sivut/EV_212+2022.aspx. Luettu: 23.4.2024.

Finanssivalvonta 24.6.2021. Finanssivalvonnan teema-arvio Yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisen vakuutuksen toimeenpanosta. Luettavissa: <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/valvottavatiedotteet/2021/finanssivalvonnan-teema-arvio-yrittajan-elakelain-yel-mukaisen-vakuutuksen-toimeenpanosta/>. Luettu: 12.4.2024.

Forsström, K & Tossavainen, H. 20.5.2022. Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Finanssivalvonta. Helsinki. Luettavissa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/7cbf7acc-0b00-4e40-900b-df68dce21cae/655e8a1f-8f7c-432a-857e-cdf24b1d3145/LAUSUNTO_20220520120554.PDF. Luettu: 17.4.2024.

Hanén, L. 27.9.2024. Puheenjohtaja. Mikro- ja yksinyrittäjät ry. Henkilökohtainen tiedonanto. Helsinki.

HE 102/2022 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uudistettu painos. Edita. Helsinki.

Hellstén, H. 19.9.2022. Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Suomen Yrittäjät ry. Helsinki. Luettavissa: <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2022-AK-41295.pdf>. Luettu: 17.4.2024.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2016. Tutki ja kirjoita. 21. uudistettu painos. Tammi. Helsinki.

Holopainen, T. 2024. Yrityksen perustamisopas: Käytännön käsikirja aloittavalle yritykselle. 34. uudistettu painos. Asiatieto. Helsinki. E-kirja. Luettu: 12.10.2024.

Hyry, J. 20.4.2021. Yrittäjägallup maaliskuu 2021. Suomen Yrittäjät. Helsinki. Luettavissa: https://www.yrittajat.fi/wp-content/uploads/2021/04/yrittajagallup_huhtikuu_2021_yel_.pdf. Luettu: 13.4.2024.

Ilmarinen 24.2.2022. Yrittäjä, näin vähennät YEL-vakuutusmaksusi verotuksessa. Luettavissa: <https://www.ilmarinen.fi/ajankohtaista/blogit-ja-artikkelit/2021/yel-maksujen-vahentaminen-verotuksessa/>. Luettu: 2.4.2024.

Ilmarinen s.a. YEL-maksun jousto tilapäisesti. Luettavissa: <https://www.ilmarinen.fi/yrittaja/yel-vakuutus/yel-maksut-ja-laskuasiat/yel-jousto/>. Luettu: 2.4.2024.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylä.

Kiander 10.6.2020. YEL täyttää 50 vuotta. Eläketurvakeskuksen blogi. Luettavissa: <https://www.etk.fi/blogit/yel-tayttaa-50-vuotta/>. Luettu: 22.4.2024.

Koskela, S. 21.9.2022. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta, HE 102/2022 vp. STTK ry. Helsinki. Luettavissa: <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2022-AK-42785.pdf>. Luettu: 22.4.2024.

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta 1157/2022.

Laki Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta 1158/2022.

Lehtonen, K. 20.9.2022. Asia: HE 102/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Suomen Lääkäriliitto ry. Helsinki. Luettavissa: <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2022-AK-43083.pdf>. Luettu: 22.4.2024.

Markus, M. & Nieminen, A-S. 9.6.2022. Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Suomen freelance-journalistit ry. Helsinki. Luettavissa: <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2022-AK-43007.pdf>. Luettu: 17.4.2024.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry s.a. Jäsenyys. Luettavissa: <https://www.mikrojyksinyrittajat.fi/jasenyys/>. Luettu: 2.6.2024.

Näätsaari, S. 22.9.2022. Asia HE 102/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry. Helsinki. Luettavissa: <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2022-AK-42709.pdf>. Luettu: 22.4.2024.

OECD 2019. Pensions at a Glance 2019: OECD and G20 Indicators. OECD Publishing. Pariisi. Luettavissa: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/b6d3dcfc-en.pdf?expires=1712913432&id=id&accname=guest&checksum=F219BFDB8A9620AB4E30D098559407F6>. Luettu: 12.4.2024.

Ritola, S. & Väänänen, N. 2023. Eläketietokirja. SKS Kirjat. Helsinki.

Roth, M. 2018. Menestyjän bisnespakki: Naisyrittäjän työkirja. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Savolainen, P. & Heinilä, E. 9.6.2022. Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Suomen journalistiliitto ry. Helsinki. Luettavissa: <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2022-AK-43219.pdf>. Luettu: 17.4.2024.

Siimes, S-A. 8.9.2022. Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Työeläkevakuuttajat TELA ry. Helsinki. Luettavissa: <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2022-AK-38592.pdf>. Luettu: 17.4.2024.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2022. Hallituksen esitys yrittäjän eläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Luettavissa: <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM088:00/2020>. Luettu: 9.4.2024.

Taanila, A. 26.9.2020. Kruskal Wallis- testi. Akin menetelmäblogi. Luettavissa: <https://tilas-toapu.wordpress.com/2012/04/14/kruskal-wallis-testi/>. Luettu: 2.10.2024.

Taanila, A. 26.9.2020. Mann Whitney U-testi. Akin menetelmäblogi. Luettavissa: <https://tilas-toapu.wordpress.com/2012/03/08/mann-whitney-u-testi/>. Luettu: 2.10.2024.

Taloushallintoliitto 6.1.2023. Yrittäjän eläkelakiin (YEL) muutoksia 2023. Luettavissa: <https://talous-hallintoliitto.fi/yrittajan-elakelakiin-yel-muutoksia-2023/>. Luettu: 7.3.2024.

Tenhunen, S. & Vaittinen, R. 2016. Eläketalous. 2. uudistettu painos. Finanssi ja vakuutuskustannus, FINVA. Helsinki.

Tilastokeskus s.a. Mikroyritys. Luettavissa: <https://www.stat.fi/meta/kas/mikroyritys.html>. Luettu: 21.3.2024.

Työeläke.fi 27.3.2024. Vanhuuseläke – ikäluokilla oma eläkeikänsä. Luettavissa: <https://www.tyoelake.fi/elakkeet-eri-elamantilanteissa/vanhuuselake-ikaluokilla-oma-elakeikansa/>. Luettu: 4.4.2024.

Työeläke.fi 13.3.2024. Kansaneläke ja takuueläke täydentävät työeläkettä. Luettavissa: <https://www.tyoelake.fi/mika-tyoelake-on/kansanelake-ja-takuuelake-taydentavat/>. Luettu: 10.4.2024.

Työeläke.fi 29.2.2024. Milloin tarvitsen YEL-eläkevakuutuksen? Luettavissa: <https://www.tyoelake.fi/yrittajan-elaketurva/milloin-tarvitsen-yel-vakuutuksen/#title>. Luettu: 7.3.2024.

Työeläke.fi 29.12.2023. Mikä on YEL-työtulo? Luettavissa: <https://www.tyoelake.fi/yrittajan-elaketurva/mika-on-yel-tyotulo/#title>. Luettu: 14.3.2024.

Työeläkelakipalvelu 1.12.2023. Elinaikakertoimen arvot. Luettavissa: <https://www.telp.fi/ohjeet/rahoitus-ja-kustannustenjakot/rahoituksen-ja-kustannustenjaon-aikasarjat/elinaikakertoimen-arvot/>. Luettu: 4.4.2024.

Työeläkevakuuttajat Tela ry 1.10.2024. Noin 83 prosenttia 56 000 yrittäjästä sai YEL-maksuunsa korotuksen lakiuudistuksen jälkeen. Luettavissa: <https://www.tela.fi/2024/01/10/noin-83-prosenttia-56-000-yrittajasta-sai-yel-maksuunsa-korotuksen-lakiuudistuksen-jalkeen/>. Luettu: 8.4.2024.

Työeläkevakuuttajat Tela ry 11.1.2024. Yrittäjän eläketurvan (YEL) kehittäminen. Luettavissa: <https://www.tela.fi/ajankohtaista/ga-tietopaketit/yrittajan-elaketurvan-kehittaminen/>. Luettu: 8.4.2024.

Työeläkevakuuttajat Tela ry 3.1.2024. Yrittäjäeläkkeen erityispiirteet. Luettavissa: <https://www.tela.fi/ajankohtaista/ga-tietopaketit/yrittajaelakkeen-erityispiirteet/>. Luettu: 7.3.2024.

Varma s.a. a. YEL-vakuutuksen hinta. Luettavissa: <https://www.varma.fi/yrittaja/yel-vakuutus/yel-vakuutuksen-hinta/#milloin-yel-vakuutusmaksut-eraantuvat>. Luettu: 2.4.2024.

Varma s.a. b. YEL-laskuri. Luettavissa: <https://www.varma.fi/yrittaja/yel-vakuutus/yel-laskuri/>. Luettu: 10.4.2024.

Veritas 15.12.2023. YEL-maksuprosentit ja työtulorajat vuonna 2024. Luettavissa: <https://veritas.fi/uutishuone/uutiset-lehdistotiedotteet/yel-maksuprosentit-ja-tyotulorajat-vuonna-2024/>. Luettu: 19.3.2024.

Verohallinto 31.7.2023. Vähennä YEL-maksut verotuksessa. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/yel-maksut/>. Luettu: 2.4.2024.

Yrittäjäkassa s.a. Ansiopäivärahan edellytykset. Luettavissa: <https://yrittajakassa.fi/ansiopaivarahan-edellytykset/>. Luettu: 10.4.2024.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Kokemus YEL-lakimuutoksesta

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Hei!

Olen Haaga-Helian ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelija ja tämä lyhyt kysely on osa opinnäytetyötäni. Tutkimus on osoitettu YEL-vakuutetuille mikro- ja yksinyrittäjille, joilla YEL-työtulo on tarkastettu kuluvan tai viime vuoden aikana. Vastaattehan kyselyyn vain, jos kuulutte tähän kohderyhmään. Kyselyllä kartoitan mikro- ja yksinyrittäjien kokemusta vuoden 2023 alussa voimaan astuneesta YEL-lakimuutoksesta. Lakimuutoksen tavoitteena on kitkeä yrittäjien alivakuuttamista. Suurin muutos on eläkeyhtiöiden velvollisuus tarkastaa työtulo kolmen vuoden välein. Kyselyyn vastataan anonyymisti ja vastauksia käytetään vain tutkimuksen tekemiseen luottamuksellisesti. Kysely on auki 30.6 asti. Vastaaminen vie noin 5-10 minuuttia. Kiitos jo etukäteen vastauksista, ne ovat arvokkaita!

Ystävällisin terveisin

Suvi Innanen
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

1. Olen tutustunut [tutkimustiedotteeseen](#) sekä annan suostumukseni osallistua tutkimukseen tutkimustiedotteen mukaisesti. *

- Kyllä
 En. Lomakkeen täyttäminen edellyttää, että annat suostumuksen.

3. Toimin yrittäjänä *

- Kokoaikaisesti
 Osa-aikaisesti

5. Yritysmuoto *

- Osakeyhtiö
 Toiminimi
 Kevytyrittäjä (ei y-tunnusta)
 Osuuskuntayrittäjä
 Muu

6. Olen toiminut yrittäjänä *

- alle 4 vuotta
- 4 - 10 vuotta
- 11- 20 vuotta
- 21 - 30 vuotta
- yli 30 vuotta

7. Yritykseni keskimääräinen liikevaihto viime vuosina *

- alle 20 000 euroa
- 20 000 - 49 999 euroa
- 50 000 - 99 999 euroa
- 100 000 - 200 000 euroa
- yli 200 000 euroa

8. YEL-vakuutukseni perusteena oleva työtulo vuodessa tällä hetkellä *

- Alle 10 000 euroa
- 10 000 - 14 802 euroa
- 14 803 (työttömyysturvan alaraja) - 19 999 euroa
- 20 000 - 29 999 euroa
- 30 000 - 39 999 euroa
- 40 000 euroa tai enemmän

Lakimuutoksen vaikutukset**9. Nousiko YEL-työtulosi tarkistuksen seurauksena? ***

- Kyllä, enimmäismäärän eli 4000 euroa
- Kyllä, mutta alle 4000 euroa
- Ei

10. Oletko pystynyt siirtämään kohonneen YEL-maksurasitteen tuotteidesi/palveluidesi hintoihin? *

- Kyllä
 Osittain
 En

13. Säästätkö tällä hetkellä tai oletko aiemmin säästänyt eläkettä varten omaehtoisesti YEL:in rinnalla? *

- Kyllä
 En

14. Onko YEL-maksujen kasvu vaikuttanut omaehtoiseen eläkesäästämiseesi? *

- Kyllä, olen lopettanut omaehtoisen eläkesäästämisen kokonaan
 Jonkin verran, olen vähentänyt omaehtoista eläkesäästämistä
 Ei, säästän omaehtoisesti edelleen saman verran

15. Kerro mielipiteesi seuraavista väittämistä *

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Lakimuutoksen vaikutukset ovat/tulevat olemaan oman tai yrityksen talouden kannalta merkittäviä	☐	☐	☐	☐	☐
YEL-lakimuutos on heikentänyt halukkuuttani toimia yrittäjänä	☐	☐	☐	☐	☐

Lakimuutoksen toimivuus

16. Kerro näkemyksesi seuraaviin väittämiin *

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
YEL-lakimuutos oli tarpeellinen	☐	☐	☐	☐	☐
Lakimuutos parantaa yrittäjien eläketurvaa	☐	☐	☐	☐	☐

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Lakimuutos parantaa yrittäjien muuta sosiaaliturvaa	☐	☐	☐	☐	☐
Lakimuutos tasavertaistaa yrittäjien välistä kilpailua	☐	☐	☐	☐	☐
Lakimuutos tasavertaistaa yrittäjänä ja palkansaajana tehdyn työn välistä kilpailua	☐	☐	☐	☐	☐
Nykyinen työtuloni vastaa aiempaa paremmin työpanokseni arvoa	☐	☐	☐	☐	☐

YEL-järjestelmän kehittäminen

17. Miten muuttaisit nykyistä YEL-järjestelmää jos saisit?

- En muuttaisi mitenkään
- Muuttaisin vakuutuksen pohjautumaan yrittäjän todelliseen tuloon
- Muuttaisin vakuutustason täysin yrittäjän itsensä päätettäväksi
- En osaa sanoa

18. Mitä kehittämistarpeita näet nykyisessä YEL-järjestelmässä? Sana vapaa.

Liite 2. Spearmanin järjestyskorrelaatio

Spearmanin järjestyskorrelaatiot	Olen toiminut yrittäjänä	Yritykseni keskimääräinen liikevaihto viime vuosina	YEL-vakuutukseni perusteena oleva työtulo vuodessa tällä hetkellä
Lakimuutoksen vaikutukset ovat/tulevat olemaan oman tai yritykseni talouden kannalta merkittäviä	-0.06 (p=0.613)	-0.03 (p=0.744)	-0.12 (p=0.306)
YEL-lakimuutos on heikentänyt halukkuuttani toimia yrittäjänä	0.01 (p=0.941)	-0.18 (p=0.112)	-0.17 (p=0.151)
YEL-lakimuutos oli tarpeellinen	0.04 (p=0.751)	-0.08 (p=0.475)	-0 (p=0.982)
Lakimuutos parantaa yrittäjien eläketurvaa	0.07 (p=0.554)	0.01 (p=0.938)	0.2 (p=0.076)
Lakimuutos parantaa yrittäjien muuta sosiaaliturvaa	0.07 (p=0.576)	-0.04 (p=0.755)	0.15 (p=0.195)
Lakimuutos tasavertaistaa yrittäjien välistä kilpailua	0.09 (p=0.410)	0.11 (p=0.346)	0.07 (p=0.535)
Lakimuutos tasavertaistaa yrittäjänä ja palkansaajana tehdyn työn välistä kilpailua	0.18 (p=0.116)	0.04 (p=0.741)	0.17 (p=0.156)
Nykyinen työtuloni vastaa aiempaa paremmin työpanokseni arvoa	-0.08 (p=0.456)	-0.1 (p=0.423)	0.02 (p=0.863)

Liite 3. Mann-Whitney U-testi

Mann-Whitney U-testit	Osakeyhtiö / Toiminimi tai kevytyrittäjä
Lakimuutoksen vaikutukset ovat/tulevat olemaan oman tai yrityksen talouden kannalta merkittäviä	-1.26 (p=0.209)
YEL-lakimuutos on heikentänyt halukkuuttani toimia yrittäjänä	-1.59 (p=0.112)
YEL-lakimuutos oli tarpeellinen	0 (p=1.005)
Lakimuutos parantaa yrittäjien eläketurvaa	-0.69 (p=0.488)
Lakimuutos parantaa yrittäjien muuta sosiaaliturvaa	-0.42 (p=0.684)
Lakimuutos tasavertaistaa yrittäjien välistä kilpailua	-0.31 (p=0.761)
Lakimuutos tasavertaistaa yrittäjänä ja palkansaajana tehdyn työn välistä kilpailua	-0.57 (p=0.553)
Nykyinen työtuloni vastaa aiempaa paremmin työpanokseni arvoa	-0.22 (p=0.826)